

RIKSDAGENS PROTOKOLL

1883.

Andra Kammaren.

N:o 28.

Tisdagen den 17 April.

Kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 10 innevarande månad.

§ 2.

Föredrogos och bordlades för andra gången Lag-Utskottets Utlåtanden N:is 24 och 25.

§ 3.

Herr *J. Andersson* i Lysvik erhöll, för helsans vårdande, ledighet från riksdagsgöromålen under 10 dagar från och med den 18 i denna månad.

Äfvenledes blef ledighet från riksdagsgöromålen beviljad Herr *C. G. Otterborg* under 8 dagar och Herr *Olof Andersson* i Lyckorna under 14 dagar från och med nyssnämnda dag, i anledning af inträffade sjukdomsfall inom deras familjer.

§ 4.

Föredrogos och godkändes Stats-Utskottets förslag till Riksdagens skrifvelse N:o 20 till Konungen dels om jernvägsbyggnader för statens räkning och dels om inköp af jernvägen mellan Söderhamn och sjön Bergviken.

§ 5.

Till bordläggning anmäldes Stats-Utskottets Memorial N:o 36, med förslag till voteringspropositioner i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut i åtskilliga frågor rörande anslagen under riksstatens Åttonde hufvudtitel.

Detta ärende skulle uppföras främst å föredragningslistan för nästa sammanträde.

Kammarens ledamöter åtskildes kl. $\frac{3}{4}$ 3 e. m.

In fidem
H. A. Kolmodin.

Onsdagen den 18 April.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades de i Kammarens sammanträden den 11 innevarande månad förda protokoll.

§ 2.

Föredrogs Stats-Utskottets Memorial N:o 36, med förslag till voteringspropositioner i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut i åtskilliga frågor rörande anslagen under riksstatens Åttonde hufvudtitel.

Punkten 1:

Den deri föreslagna voteringsproposition godkändes; hvarjemte Utskottets yttrande, beträffande de vid mom. b) af punkten 17 i Utskottets Utlåtande N:o 12 a af Kamrarne fattade skiljaktiga beslut, lades till handlingarne.

Punkten 2:

Utskottets förslag till voteringsproposition godkändes.

Punkten 3:

Lades till handlingarne.

Punkterna 4 och 5:

De af Utskottet i dessa punkter föreslagna voteringspropositionerna godkändes.

§ 3.

Om lagstiftning till förekommande af skogsförödelse.

Förekom till behandling Lag-Utskottets Utlåtande N:o 24, i anledning af väckt motion om lagstiftning till förekommande af skogsförödelse.

Ledamoten af Andra Kammaren Herr *N. Petersson* i Runtorp hade uti berörda motion (N:o 55) gjort hemställan om antagande af det förslag till förordning angående åtgärder till förekommande af skogsförödelse, som Särskilda Utskottet vid 1874 års riksdag framlagt i 1:sta punkten af sitt Utlåtande N:o 11, dock med de förändringar, att tillämpningen icke blefve beroende af landstingsbeslut, utan att lagen

skulle gälla för hela landet, med undantag för de orter, som redan ega särskild skogslag, samt att, jemte bestämmelser åsyftande befordrande af återväxten, stadgades förbud och ansvar för afverkning af skog till afsalu i det omfång, som icke vore förenligt med skogens framtida bestånd; i hvilket senare hänseende motionären föreställt sig, att den årliga afverkningen kunde bestämmas på »s. k. lands- eller slåtbygd» med mindre skogsareal till högst två procent, eller en femtiondedel af skogsarealen, samt på »skogsbbygd» med större skogsareal till högst en procent, eller en hundradel af samma areal, varande för öfrigt af motionären öfverlätet åt Lag-Utskottet, som bäst vore i stånd dertill, att göra de tillägg och rättelser, hvilka erfordrades för sakens framgång.

Om lagstiftning till förekommande af skogsförödelse.
(Forts.)

Utskottet hade tillstyrkt att den ifrågavarande motionen icke måtte vinna Riksdagens bifall.

Vid Utlåtandet var en reservation fogad af Herr *Axel Bergström*, med hvilken Herrar *Thomasson*, Grefve *Mörner*, *Lewin* och *Ekenman* instämt, och som för sin del ansett Utskottet böra hemställa, att Riksdagen måtte på det sätt bifalla motionen, att Riksdagen för sin del antoge en så lydande

»Lag angående skyldighet för enskilde skogsegare i riket, med undantag af Gotlands samt Norr- och Vesterbottens län, att efter afverkning sörja för skogsåterväxt.

Sedan särskilda författningar angående åtgärder till förekommande af skogsförödelse på Gotland och af öfverdrifven afverkning å ungskog inom Norrbottens och Vesterbottens län blifvit den 10 September 1869, den 29 September 1874 och den 23 Juni 1882 utfärdade; samt derefter väckts fråga att jemväl beträffande den enskilda skogshushållningen i öfriga delar af riket meddela lagbestämmelser i syfte att förebygga befarad skogsbrist; så varder för de landstingsområden i riket, med undantag af Gotlands samt Norr- och Vesterbottens län, eller de delar af samma områden, som Konungen, efter framställning, grundad på ett af vederbörande landsting med två tredjedelar af de afgifna rösterna fattadt beslut, finner skäl bestämma, härigenom förordnad som följer:

§ 1.

Enskild jordegare vare pliktig att till skogsbörd bibehålla den egentliga skogsmarken, der den ej odlas till åker eller äng, afstånges till nödig beteshage eller rödjes till trädgård eller byggnadstomt eller för annat likartadt ändamål.

§ 2.

Mom. 1. Sker afverkning af skog å mark, som enligt föregående § skall bibehållas till skogsbörd; och lemnas ej fröträd, ungskog eller växande plantor kvar till den mängd och beskaffenhet, att deraf kan vinnas erforderlig återväxt; vare jordens egare skyldig att derom draga försorg. Gör han det ej, ege Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i länet

Om lagstiftning till förekommande af skogsförordelse.
(Forts.)

att ej allenast, med utsättande af de åtgärder, som för ändamålet anses erforderliga, vid vite ålägga jordegaren att dessa åtgärder inom viss tid och, der flere års tid dertill fordras, med viss del årligen fullborda, utan ock, om så nödigt pröfvas, ställa den återstående skogen, eller viss del deraf, vid vite under förbud antingen så, att den ej må anlitas för annat än husbehof, eller ock på det sätt, att träd under vissa dimensioner ej må från egendomen säljas eller bortföras.

Mom. 2. Visas det att, sedan skog blifvit under förbud stäld, föreskrifna åtgärder vidtagits för skogsåterväxt å den afbrukade marken; varde förbudet af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande återkalladt; dock åligge egare af skogen att åt densamma fortfarande egna den vård, som fordras för återväxtens betryggande, vid äfventyr, att förbudet eljest förnyas.

Mom. 3. Hvad nu är sagdt om jordens egare skall, i fall jorden på grund af arrende eller dylikt aftal af annan innehafves, gälla för denne, med rätt för honom att för den kostnad, han till befrämjande af skogsåterväxt fått vidkännas och sjelf ej vållat, i laga ordning söka ersättning af jordens egare.

§ 3.

Mom. 1. För utöfvande af uppsigt öfver efterlefnaden af denna lag skall vederbörande landsting för den tid och till det antal, landstinget bestämmer, välja tillsyningsmän, hvilka hafva till åliggande att när föreskrift i lagen eller beslut, som med tillämpning deraf är gifvet, öfverträdes eller icke behörigen iakttages, derom hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande göra anmälan.

Mom. 2. Dessa tillsyningsmän skola aflönas af landstingsmedel; och må till sådan befattning ej utses tienstförrättande jägmästare eller revierförvaltare.

§ 4.

Mom. 1. Göres sådan anmälan, som i 3 § sägs, eller förekommer eljest anledning dertill, att försummelse i afseende på skogsåterväxtens befrämjande skett, ege Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, innan föreläggande enligt 2 § meddelas, att förordna lämplig, i skogshushållningen kunnig man att, jemte två ojäfvige, till biträde vid landtmäteriförrättningar utsedde gode män, vid syn, hvartill jordegaren kallas, förhållandet undersöka samt, der försummelse finnes ega rum, afgifva förslag till de åtgärder, hvilka i sådant afseende böra vidtagas, äfvensom till den tid, hvarinom arbetet skall vara afslutadt, och huru mycket deraf skall årligen verkställas. Kongl. Maj:ts Befallningshafvande ege ock att, der det af omständigheterna påkallas, genom särskildt beslut, ställa skog tills vidare under sådant förbud, som i § 2 omförmåles.

Mom. 2. Kostnaden för syn, hvarom i denna § sägs, skall, då den för jordegaren föranleder något åläggande, som vinner laga kraft, af denne gäldas, men eljest, äfvensom då tillgång hos honom saknas, utgå af landstingskassan, hvaraf nämnda kostnad skall, om vederbörande det åska, förskjutas.

§ 5.

Om lagstiftning till förekommande af skogsförödelse.
(Forts.)

I fråga om kallelse å gode männen samt om ersättning till dem gäller hvad i afseende på deras biträde vid landtmäteriförrättningar är stadgadt.

§ 6.

Vite, som enligt denna lag ådömes, tillfalle landstingskassan.

§ 7.

Den, som icke nöjes med Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes beslut i de mål, hvarom här ofvan sägs, ege att deröfver hos Kongl. Maj:t föra klagan, inom den tid, som i Kongl. förordningen den 14 December 1866 är föreskrifven för besvärns anförande i mål, som handläggas af förvaltande myndigheter och embetsverk; dock lände det öfverklagade beslutet till efterrättelse, intill dess annorlunda förordnas.

Denna lag skall lända till efterrättelse från och med den 1 Januari 1884.»

Sedan uppläsning skett af Utskottets hemställan, yttrade

Herr Nils Petersson: Som vi se af betänkandet, har Lag-Utskottet icke ansett sig kunna tillstyrka bifall till min motion om förbättrad skogslagstiftning i landet, ehuru Utskottets pluralitet i mycket välvilliga ordalag yttrat sig om det vackra syftet med motionen. Jag kan icke annat än beklaga detta resultat, öfvertygad som jag alltid varit och fortfarande är att något måste åtgöras och det snart till förekommande af alltför stor skogsförödelse här i landet. Jag är därför icke belåten med det resultat hvartill Utskottet kommit, trots det ampla erkännande jag fått af det vackra syftet med mitt förslag; så länge mitt syftsmål icke är vunnet kan jag såsom motionär i ämnet icke finna mig tillfredsstäld. Jag ber därför att för några ögonblick få taga Kammarens tid och tålmod i anspråk, då jag nu går att besvara ej mindre de skäl Utskottet andragit, än äfven dess i sammanhang dermed uppställda frågor.

Efter att hafva lemnat en redogörelse för frågans gång vid 1874 års riksdag kommer Lag-Utskottet till det slut, att staten icke utan yttersta nödtväng bör ingripa i den enskildes hushållning med sin egendom. Detta är naturligtvis samma kardinalskäl, som alltid framhålles då fråga är om att stifta lag för skogshandtering, och det kan icke nekas att det är ett ganska viktigt skäl. Men det samma lärer väl vara förhållandet med de flesta lagar, eller att de ingripa i den enskilda eganderätten och sjelfbestämmningsrätten; och man måste väl underkasta sig de lagar, som, det allmänna till gagn, föranledas af de missbruk som kunna ega rum.

Om lagstiftning till förekommande af skogsförödelse.
(Forts.)

Vidare säger Utskottet, »att skogens bästa skydd är dess insedda värde». Ja det är alldeles gifvet, att så *skulle* vara förhållandet om man verkligen tänkte så mycket på framtiden så att man lemnar något kvar åt sina efterkommande. Men detta framtida värde blir icke alltid att påräkna. Det enskilda vinstbegäret och spekulationslustan äro alltför mycket beherskande att man skall kunna lita på att, såsom Utskottet säger, en god skogshushållning inträder i samma mån skogens värde ökas. Nej, så är det icke. I samma mån skogens värde ökas, i samma mån växer också spekulationslustan, derom kan man vara temligen förvissad. Ty det värde skogen har kan på mångahända sätt innebära lockelser till skogssköfving. Den förnämsta lockelsen är det kapital skogen representerar, om den hastigt realiserar. Tillförde skogsafverknings landet endast kapital, utan att på samma gång vara en nationalförlust för landet, ja, då vore det nog riktigt att rödja skog, ty kapital gifver bättre ränta än återväxt. Men som vi veta, åtgår det mycket lång tid för skogens återväxt och det skall således dröja länge innan, efter skedd skogsafverkning, våra efterkommande kunna få någon nytta af skogen. Tager man dertill i betraktande hvilka vidsträckta delar af vårt land, som icke äro af naturen danade till annat än skogsväxt, torde man lätt inse det orätta i de nu varande jordegarnes sätt att sköfva skogen och derigenom beröfva sina efterkommande en vigtig tillgång. Detta anser jag vara så klart, att någon tvekan icke gerna bör kunna finnas om behovet af en förbättrad skogslagstiftning. Vore vår jordnatur sådan att skogen finge vika för odling och rödning, så att folket kunde lifnära sig äfven sedan skogen kommit bort och dess värde blifvit kapitaliseradt, då vore det ingenting att säga mot skogsafverkningsen. Jag skall möjligen beskyllas för öfverdrift, men jag tror fullt och fast att något måste göras i saken om vi icke skola råka i för stora svårigheter. Om jag icke missminner mig, beräknas $\frac{3}{4}$ af Sveriges jord bestå af sådan mark, som icke är tjenlig till annat än skogsbörd och skogsodling. Man vet att, om skogen på en sådan trakt uthugges, den icke på 20 à 30 år, äfven om jorden är den bästa, kan gifva så mycken afkastning, som erfordras till nödigt bränsle eller för husbehof. Vill man åter använda skogen till afsalu eller för frambringande af byggnadstimmer, så behöfves en ofantlig mycket längre tid, eller omkring 100 år för skogens återväxt. Jag har sjelf räknat årsringar på träd, som icke varit skadade genom röta, utan fullt dugliga, och, ehuru jag bor långt ned i södra delen af landet, har jag der påträffat träd, som haft 300 årsringar och således varit 300 år gamla. Det erfordras följaktligen en lång tid, innan man kan skörda på skogsmark. Jag har omnämnt i min motion att hufvudorsaken, som bidroge att påskynda ödeläggelsen af skogen, vore den, att skogssköfvingen utbildat sig till en särskild industrigren. Derföre är också faran numera större än förut. Man har visserligen framhållit, att de olyckliga profetiorna om inträffande skogsbrist i landet, som man hört upprepas i 100 år, icke besannats, att detta tal endast vore ett dumt prat och att skogsbrist här i Sverige aldrig kunde inträffa. Men, mine herrar, sköfvingen af skog försiggår nu, sedan jernvägar kommit till stånd, fortare än förr i tiden. Då man ännu icke hade jernvägar, utan nödgades forsla virket ner till hamnarna medelst några par oxar eller några hästkampar,

kunde naturligtvis skogsafverkningen icke blifva särdeles stor. Annorlunda är förhållandet nu, och med allt skäl kan man befara skogsbrist, om icke något från lagstiftningens sida göres till förekommande af skogsfördelse. Dessutom tillkommer en annan faktor, nemligen den att svenska nationen under de senaste 20 åren lärt sig att lefva öfver sina tillgångar. Jordegarna lefva på utländska penningar, som influtit i hypoteksbanken, och kommit dem tillgodo i form af hypotekslån. När lånen taga slut, så taga de till skogen, och afverkningen sker då med all sannolikhet icke i något ringa omfång, utan skogen kommer att försäljas parkvis. Vidare ber jag få erinra, att i anledning af bevillningsförordningen uppmärksamheten nu blifvit fästad mera å skogens värde än förut. En skogsspekulant kan komma och erbjuda en jordegaren en ganska betydlig köpesumma för hans hemman. Han har ingen annan afsigt än att åtkomma skogen, och han bjuder derföre mycket för egendomen. Detta blir känt, och genast anses den vara värd det belopp, som derför erbjudits, så att egendomen derefter taxeras. Men härigenom tvingas jordegaren att sälja sitt hemman, ty han kan omöjligen betala dessa höga skatter. Jag skall nu närmare förklara, huru härmед förhåller sig. Om det är ett hemman som eger 100 tunnland skogsmark med medelmåttig skog, hvilken man då kan säga vara värd 100 kronor pr tunnland, så blir värdet af skogen följaktligen 10,000 kronor. Om egaren nu hushållar med sin skog sjelf och icke lugger bort allt på en gång, så kan han ej antagas få mer än 100 kronor årlig inkomst af skogen, hvilket gör endast ett kapitalvärde af 2,000 kronor, men han får skatta för ett kapitalvärde af 10,000 kronor. Detta är ej rätt och billigt. Antingen skall han vara tvungen hugga bort sin skog på en gång eller också sälja både skog och mark. Det är sådana faktorer som göra att skogssköfvingen fortfar. Det finnes en hel mängd personer som hafva till industri att köpa egendomar i och för att afrödja skogen, och skall så fortgå så blifva vi till sist skoglösa. Nu ber jag få upplysa, att jag är icke så aldeles oerfaren i detta hänseende. Utskottet har framhållit såsom skäl för sitt afstyrkande, att det förslag, jag hemställt, skulle vara olämpligt för hela landet, och jag vill visst icke påstå, att jag kan hafva kännedom om hithörande förhållanden, sådana de äro i alla landets delar, ty särskildt i Norrland har jag icke varit, men från Falun till Göteborg och från Östergötland till Skåne och Malmö har jag rest på jernvägarne, och sålunda varit i tillfälle att se i hvilket tillstånd skogen på dessa trakter sig befinner. Omdömena i denna sak kunna vara olika, men jag må säga, att det skall vara svårt att öfverbevisa mig derom, att det i dessa delar af landet ådagaläggas någon synnerlig omvårdnad om skogen, åtminstone är den högst obetydlig. Reser man öfver Tiveden måste man äfven fråga sig hvart skogen i denna af ålder så bekanta skogstrakt tagit vägen; der finnes knappast stubbarna kvar. Färdas man öfver Kolmorden finner man visserligen der någon skog kvar, ehuru den synes vara ganska hårdt anlitad äfven der. Men i öfriga trakter af mellersta och södra delarne af landet står det ganska illa till med skogstillgången; man behöfver ej mer än se ut genom fönstren från jernvägsvagnarna för att finna hvilka mängder af pitprops som afverkats, hvaraf dock våra efterkommande skola lefva; skogen

Om lagstiftning till förekommande af skogsfördelse.
(Forts.)

Om lag-
stiftning till
förekommande
af skogs-
förödelse.
(Forts.)

är på många ställen uthuggen ända till 3 mil å ömse sidor om jernvägen. Det är verkligen upprörande detta. Jag har därför framhållit, att man skulle söka förekomma denna skogssköfving, i synnerhet i det hänseendet, att det icke skulle vara tillåtet att köpa hemman på det sätt, som nu ofta sker, der det enda syftemålet med affären är att hugga bort all skog på hemmanet. Detta är hufvudsaken.

Då Utskottet talar om, att skogens bästa skydd är dess insedda värde, och att en god hushållning inträder i samma mån skogens värde ökas, så får jag säga, att man häremot kan med allt fog tillämpa det gamla ordspråk, som lyder: »medan gräset växer dör kon». Innan skogen hinner växa upp igen på sådana trakter dröjer ganska länge, och jag ville verkligen se huru man skall komma att reda sig på den sterila småländska skogsbygden, och äfven på andra trakter der man nu lefver uteslutande på skogen. Jag tror att det skall bli ganska svårt att taga sig fram.

Utskottet säger vidare, att »lagstifningen fåfängt skall, utan att kunna vädja till det enskilda intresset, söka medelst lagbud förekomma skogens missvärd». Vore det förhållandet, är det som jag förut sagt, att vi nemligen då icke skulle behöfva någon lag, det egna intresset skulle ju alltid vara att påräkna. Men huru det enskilda intresset i detta hänseendet gör sig gällande det känna vi litet hvar.

Utskottet säger också: »den anmärkning, som med fog kan rigtas mot 1874 års Särskilda Utskotts förslag, att genom de af Utskottet föreslagna bestämmelser sjelfva skogsförödelser icke skulle hindras, utan endast, sedan den väl egt rum, föranleda till skyldighet att sörja för återväxt», denna anmärkning har jag, säger Utskottet, visserligen sökt undvika genom att föreslå stadgande af förbud och ansvar för afverkning af skog till afsalu i det omfång, som icke vore förenligt med skogens framtida bestånd. Ja, Utskottet har nog rätt uti detta, och jag tyckte verkligen icke om 1874 års riksdags Särskilda Utskotts förslag; det var åtminstone icke så bra, som det hade bort kunna vara. Men egendomligt är det, att Utskottet, när det så yttrar sig, finner mitt förslag lika oantagligt.

Så säger Utskottet, att jag icke närmare formulerat de erforderliga stadgandena i det syfte mitt förslag går ut på, och jag erkänner fullkomligt, att det så är. Men det vill synas, som om enskild motionär kan hafva haft rätt svårt att formulera ett lagförslag, då Lag-Utskottet sjelf icke ger sig tid dermed, utan endast säger, att det löst utkastade förslaget erbjuder stora betänkligheter. Sådant kan jag dock icke godkänna, utan tror, att man gerna kan kalla detta för de obotfärdigas förhinder inom Utskottet.

På tal om ofvan berörda »stora betänkligheter» frågar Utskottet: »Hvem skall bestämma och huru skall bestämmas, om en viss skogsareal hör till så kallad lands- eller slättbygd eller till skogsbygd?» Ja, det må jag säga, att den saken är så lätt att bestämma, att en skolpojke, som jag frågar, om han vet om den ort han bebor är slättbygd eller ej, kan derpå gifva tillfredsställande svar; och vi kunna väl icke tänka oss så okunniga personer, att de icke äro i stånd att bedöma så enkla saker som dessa.

»Huru skall man», säger Utskottet vidare, »utan undersökning af sjelfva den ifrågavarande skogen till dess beskaffenhet i alla hänseenden, kunna med något slags rättvisa och billighet bestämma den afverkningsprocent, som skall högst vara tillåten?» Jag medgifver gerna att det kan vara kinkigt nog understundom; men för personer, som hafva någon erfarenhet om skogsskötsel, möter i allmänhet icke någon synnerlig svårighet att bedöma detta och för öfrigt är jag icke angelägen om att sådana restrictiva åtgärder skulle vidtagas, att icke någon latitud i detta hänseende medgäfvos. Det är nemligen icke bruket, utan endast missbruket af skogen jag med mitt förslag velat förekomma. Jag tror icke det skall blifva så farligt med skogssköfvingen, endast man ser, att man icke totalt skyddas af lagen i skogarnes ödeläggande. Utskottet framhåller vidare att mitt förslag skulle väcka »för samhället skadligt missnöje» samt medföra »i intet hänseende i förhållande till resultatet stående kostnader». Det är ganska troligt att förslaget skulle väcka missnöje och säkerligen också föranleda till kostnader, men jag är öfvertygad att missnöjet skulle stanna hos dem, som hafva till yrke att sköfva skog. De deremot, som vilja hushålla med sina skogar, så att deras efterkommande skola kunna berga sig på den torfva, de sjelfva och deras förfäder innehaft, de behöfva i sanning icke hysa någon rädsla för en sådan skogslagstiftning, som den hvarom jag väckt motion och ännu mindre för den reservanterna föreslagit. Den farhågan tror jag verkligen kan kallas för »det röda spöket». Utskottet talar vidare om de olägenheter och ingrepp i den enskilda eganderätten, som skulle uppstå. Att olägenheter och ingrepp i den enskilda eganderätten genom en sådan lagstiftning skulle uppstå, vill jag visst icke bestrida, men detta får dock icke gälla såsom skäl för afstyrkande af förslaget, då detta rörer ett samhällsintresse och den enskildes ju alltid måste underkasta sig det allmännas. Den enskildes rätt kan ju icke uppfattas på annat sätt, än att den måste vika för det allmännas fordringar. Hvad är väl hela den stora försvarsfrågan, eller det allmännas fordran att vi skola försvara oss, annat än ett sådant ingrepp, och huru tillgriper man icke för det ändamål åtgärder, som icke endast beröra det allmänna, utan äfven vårt enskilda lif. För försvaret får man underkasta sig de största ingrepp i eganderätten och sjelfbestämelsen, man gerna kan tänka sig. Men är icke skogshushållningen också en så vigtig sak för Sverige, att vi för att vinna en god sådan böra uppbjuda alla våra krafter? Fortfara vi, som hittills, att hugga ned skogen och göra landet skoglöst, tillfoga vi landet en obotlig skada.

Hvad beträffar Utskottets yttrande, att mitt förslag afser att lagen skulle blifva obligatorisk för hela riket, medgifver jag att vissa landskap, t. ex. Skåne, verkligen icke äro i behof af en sådan lagstiftning, ty der råder den bästa hushållning med skogarne, jag någonsin sett i hela Sverige. Orsaken dertill är att skogen i Skåne endast kan blifva en binäring, enär man der får vara glad om man har skog till husbehof. På andra ställen i vårt land deremot är en sådan lagstiftning alldeles nödvändig, om man icke skall gå tillväga på samma sätt som hittills och alldeles ödelägga skogen. Afrödjas stora skogstrakter på en gång, utan att ens några fröträn kvarlemnas, uppkommer ingen återväxt, utan skogsmarken upplåtes till bete och på öfver 100 år

Om lagstiftning till förekommande af skogsfördelse.
(Forts.)

Om lagstiftning till förekommande af skogsförödelse.
(Forts.)

uppväxer icke derstädes någon ny skog. På så sätt går man nu tillväga på många ställen och följderna häraf blir naturligtvis att skogarna helt och hållet förstöras.

Hvad nu beträffar det yrkande, hvartill jag vill komma efter det långa och säkerligen äfven tröttande föredrag, jag nu hållit, så får jag säga, att jag inser det denna frågas lösning ofantligt litet beror på de skäl, jag andragit. Jag vill därför hemställa att Kammaren måtte afgöra, huru den vill hafva frågan löst. Jag har endast efter min bästa förmåga velat framhålla behöfvat af en sådan skogslagstiftning och har med min motion endast åsyftat att förekomma det all skog på en gång skulle få borttagas. Det är mycket svårt att formulera en lag till förekommande häraf; och jag måste öppet bekänna, att jag mycket tänkt öfver i hvilken form jag lämpligast skulle väcka min motion, i synnerhet som jag, i likhet med Utskottet, väl insåg att det fordrades en större och mera omfattande utredning af frågan, än enskild motionär kunde åstadkomma, och att framställningen därför borde komma från Regeringen. Men om jag begagnat mig af den utvägen att begära en skrivelse till Kongl. Maj:t, så hade frågan hänskjutits till ett Tillfälligt Utskott och möjligen ej kommit längre än till Andra Kammaren, och den hade då aldrig kommit under hela Riksdagens pröfning. Af sådan auleddning nödgades jag se till, att frågan komme under Lag-Utskottets behandling, och upptog fördenskull såsom min motion Särskilda Utskottets vid 1874 års riksdag afgifna förslag, hvilket med några mindre förändringar jag trodde skulle vara antagligt.

Då jag emellertid funnit att reservanterne mot Utskottets beslut förordat antagandet af 1874 års förslag nästan oförändradt, så skall jag gerna underordna min egen mening och öfverlemna åt Kammaren att bedöma huruvida Kammaren, derest den anser en förändrad skogslagstiftning vara af behöfvat påkallad, föredrager reservanternes förslag framför det af mig framställda. Jag skall därför icke för närvarande göra något yrkande, utan vill först afvakta huru meningarne komma att utfalla. Skulle det dervid visa sig att mitt förslag hade de största sympatierna, så vore det i min tanke lämpligast att frågan återremitterades. Gifves det åter någon utsigt för att reservanternas förslag kan gå igenom, skall jag icke heller hafva någonting deremot.

Herr L. J. Larsson i Tranhult: Huru svårt det än å ena sidan må vara att stifta lagar, som mer eller mindre kunna ingripa i den enskildes eganderätt, måste man väl å andra sidan med bekymmer se, hurusom i vårt land den ena skogen efter den andra nedhugges, så att endast kala backar och öde hedar återstå. Det må gerna medgifvas att detta tal om ingripande i den enskildes eganderätt kan hafva fog för sig, men i så fall torde det förslag, som reservanterne bifogat Utskottets utlåtande, vara af den beskaffenhet att genom dess antagande eganderätten icke blefve allt för nära träd. Då det uti § 1 heter: »Enskild jordegare vare pliktig att till skogsbörd bibehålla den egentliga skogsmarken, der den ej odlas till åker eller äng, afstänges till nödig beteshage eller rödjes till trädgård eller byggnadstomt eller för annat likartadt ändamål», samt uti § 2: »Sker afverkning af skog å mark, som enligt föregående § skall bibehållas till skogsbörd; och

lemnas ej fröträd, ungskog eller växande plantor qvar till den mängd och beskaffenhet, att deraf kan vinnas erforderlig återväxt; vare jordens egare skyldig att derom draga försorg», så äro väl dessa stadganden så billiga, som man gerna kan begära. Ty att den, som icke vill skydda sin skog på de sätt, som här ofvan äro omnämnda, kan tvingas dertill, innebär väl ingen obillighet. Beflitar sig åter en skogs-egare om att vårda sin skog, så är det ju så mycket bättre. Då jag, vid tanken på den klagan öfver våra skogars förödande, som förspörjes från alla håll i vårt land, icke gerna vill att frågan skall falla, tager jag mig friheten att yrka bifall till reservanternes förslag, såsom det, hvilket väl torde hafva den bästa utsigten till framgång.

Om lagstiftning till förekommande af skogsförödelse.
(Forts.)

Herr Schenström: För min del kan jag icke heller vara rätt belåten med det resultat, hvartill Utskottet kommit vid behandlingen af förevarande motion. 1734 års lag utvisar, att den tidens lagstiftare hade mycket större omsorg om skogens vård än vi, och att man uppenbarligen redan då befarade den vanvård af skogen, som man nu öfver hela landet hör så mycket öfverklagas. Så stadgas i 10 kap. 8 § Byggningsbalken: »Skattebonde må nyttja sin enskilda skog till hustarf och salu, dock det så sparsamt, att skogen ej utödes och hemmanet förderivas. Vare ock skyldig att först taga vindfällan, torra träd, qvistar och stubbar till vedbrand, innan friske träd dertill fällas. Finnes skattebonde sin frihet missbruka, böte tio daler.» Med skattemannarätten följde alltså då icke dominium plenum öfver skogen, men till gengäld för bondståndets biträde vid förenings- och säkerhetsaktens genomförande skänkte Gustaf III egarne af skattehemman rättighet att försälja och förstöra hela den derä växande skogen, utan att någon föreskrift lemnades, som innebar någon slags säkerhet för åstadkommande af återväxt. Detta var en konungagunst, som väl tillfredsstälde den egna nyttan, men hvars följder med de ytterligare medgifvanden, som lemnades i 1789 års förordning, icke på något sätt kunna förtjena vår tids tacksamhet. Också visar det sig nu, att en odalman, sjelf till äfventyrs egare af skattehemman, har af fosterländskt nit med anförande af väl grundade skäl sökt förmå Riksdagen, att vidtaga åtgärder till afvärjande af den olycksbringande skogsförödelse, som hotar att tillintetgöra vårt land. Konungen har äfven till Riksdagen afgifvit förslag att något måtte göras i denna viktiga angelägenhet, men detta förslag strandade på ett missförstådt begrepp om den enskildes förmenta eganderätt. Efter hvad sålunda förekommit, synes det mig icke vara behöfligt att inom denna Kammare vidare redogöra för de viktiga skäl, som tala för att någon åtgärd vidtages i denna för hela landet så viktiga fråga.

En ledamot af Lag-Utskottet yttrade häromdagen, om jag icke hörde orätt: »vi äro praktiske män i Lag-Utskottet!» Ja, till en del har jag sett bekräftad sanningen af detta uttalande i den reservation, som finnes bifogad detta betänkande, och jag är tacksam att denna reservation framkommit. Dock tror jag att man icke i alla delar får taga saken så, som den i reservationen framställles. Jag befarar nemligen, att det icke lönar mödan att strida mot det ständigt upprepade påståendet om ingrepp i eganderätten. Derföre skulle jag önska, att

Om lagstiftning till förekommande af skogsförödelse.
(Forts.)

Riksdagen inskränkte sig till att lagstifta allenast beträffande åstadkommande af återväxt å afverkad skogsmark, utan att någon som helst vidare föreskrift lemnas, som kunde sägas innebära detta ingrepp i eganderätten, som ju alltid åberopas och hvarpå alla förslag hittills strandat. Jag skulle således vilja föreslå, att man med uteslutande af orden »ej allenast» i 2 § stannade vid dessa ord »med viss del årligen fullborda», och att det återstående af 1:a mom. ströks likasom i följd deraf hela 2:a mom. Äfvenså skulle jag önska, att 3:e mom. uteslöts, enär jag föreställer mig, att det bör vara egare och innehafvare af jord, som skall hafva skyldighet att vidtaga åtgärder till befordrande af återväxt. Vidare har jag äfven en anmärkning att göra rörande 2:a mom. af 3 §, der det stadgas, att tillsyningsmännen skola aflönas af landstingsmedel. Som vi veta hafva nemligen en hel del af våra hushållningssällskap ganska rika kassor, och nu torde det väl få anses ligga inom området för deras verksamhet att, om medel finnas tillgängliga, bidraga till det ändamål som nu är i fråga. Inom det län jag tillhör, har landstinget, på min framställning, redan anvisat vissa årliga belopp, till hvilka äfven hushållningssällskapet lemnar bidrag, för att åstadkomma skogsplantering å skoglösa backar inom olika delar af länet, för att derigenom dels sprida upplysning, huru sådan plantering bör ske och dels uppmuntra allmogen till efterföljd af det sålunda gifna exemplet. Jag ville derföre, att momentet finge följande lydelse: »Dessa tillsyningsmän skola aflönas af landstingsmedel, till det belopp som öfverstiger hvad hushållningssällskapet i länet tilläfventyrs för ändamålet anslagit.»

I följd, Herr Talman, af hvad jag nu haft äran yttra, vågar jag vördsamt hemställa, huruvida icke Kammaren, med erkännande af motionens goda syfte och med hänsyn till hvad jag nu anfört, behagade förena sig om att återremittera ärendet till Lag-Utskottet, som torde vidtaga de öfriga ändringar i redaktionen, hvilka af detta mitt yttrande föranledas.

Herr J. Jonson i Fröstorp: Jag begärde ordet för att bemöta den ärade motionärens anförande i frågan. Men som jag icke hörde allt hvad han yttrade och hans anförande dessutom var så långt, att jag icke alltid kunde följa med detsamma, skall jag icke till vederläggning upptaga annat än hvad han i sin motion framhållit och hvilket, såvidt jag kunde höra, var på det hela taget detsamma som han här i Kammaren yttrade.

Utskottet har, enligt min åsigt, haft goda skäl för afstyrkande af bifall till motionen. Då Utskottet nemligen yttrar, »att staten icke utan yttersta nödtvång bör ingripa i den enskildes hushållning med sin egendom; att skogens bästa skydd är dess insedda värde; och att en god skogshushållning inträder i samma mån skogens värde ökas, men att lagstiftningen fäfängt skall, utan att kunna vädja till det enskilda intresset, söka medelst lagbud förekomma skogens missvård», torde detta vara ett fullt tillräckligt argument för afslag å motionen. I det län, jag tillhör, har på många år ingen öfverdrifven skogsafverkning förekommit, utan tvärtom hafva skogsegarne derstädes på senare tider börjat att både spara på och bättre än förr vårda sin skog.

Hvad nu angår den vid betänkandet fogade reservation, så blef densamma hvarken framlagd under ärendets behandling inom Utskottet eller der diskuterad, utan först då den afgafs kom dess innehåll till majoritetens inom Utskottet kännedom. Den innehåller, såsom hvar och en kan se, ett förslag om att landstingen skulle besluta öfver den nya skogslagens tillämpning och hålla tillsyn öfver skogens vårdande, hvart och ett inom sitt område; så vidt jag förstår den 3 § i nämnda förslag rätt, skulle det blifva en obligatorisk skyldighet för landstingen att tillsätta vissa tillsyningsmän i hvarje län för utöfvande af tillsyn öfver lagens efterlefnad. Men jag hemställer, hvartill det skulle tjena att i de län, der skogen väl vårdas, tillsätta dylika tjänstemän? Och jag kan ännu mindre förstå med hvad rätt landstingen skulle ega att, på grund af Riksdagens beslut utan motsvarande nytta för landstingsområdet, aflöna dessa tjänstemän. Dessutom förekommer i § 4 mom. 2 det stadgande, att »kostnaden för syn, hvarom i denna § sägs, skall, då den för jordegaren föranleder något åläggande, som vinner laga kraft, af denne gäldas, men eljest, äfvensom då tillgång hos honom saknas, utgå af landstingskassan.» Derigenom skulle man kränka den enskildes eganderätt. Om t. ex. en skogsegare råkat att hugga litet mera skog än vederbörande bestämt att han finge årligen afverka, så skulle han kunna trakasseras med kostnader för syne- och andra förrättningar, som i sjelfva verket skulle till ingenting tjena.

Jag skall icke besvära Kammaren med något längre anförande denna gång, utan inskränker mig till att helt enkelt yrka bifall till Utskottets föreliggande förslag, så mycket hellre, som jag för min del icke vill kränka den enskildes eganderätt, hvilken jag anser så helig, att, enligt min åsigt, staten icke bör i densamma ingripa, så vidt icke trängande behof dertill förefinnes.

Jag yrkar således bifall till Utskottets hemställan om afslag å motionen.

Häruti instämde Herr *A. Svenson* i Bossgården.

Herr Dickson: Då motionären sjelf icke framställt något yrkande på bifall till sin motion — åtminstone har han ännu icke gjort det — så hade jag kanske icke behöft gripa till ordet; men jag vill anföra ett par skäl, som verkligt synas tala för motionärens åsigt. Det ena skälet är det, att vården om vårt lands skogar utöfvar utan allt tvifvel ett betydligt och viktigt inflytande på vårt lauds klimatiska förhållanden och således bör utgöra föremål för statsmakternas uppmärksamhet. Det andra skälet är det, att den enskildes rätt att disponera öfver sin egendom måste tåla vissa inskränkningar, när det allmänna eljest skulle komma att derförutan lida skada. Dessa två skäl tala för bifall till den af motionären uttalade åsigt. Men å andra sidan bör man ej heller förbise, att staten icke bör, utan der högsta nödfall sådant kräfver, gripa in i och göra inskränkningar i den enskildes fria dispositionsrätt öfver sin egendom; och isynnerhet bör Riksdagen gå ytterst varsamt och klokt till väga, då fråga är om en för hela landet så vigtig näringsgren som skogsrörelsen och trävaruexporten, och icke därför lägga andra hinder, än sådana, som äro af behofvet ovil-

Om lagstiftning till förekommande af skogsförödelse.
(Forts.)

Om lagstiftning till förekommande af skogsförödelse.
(Forts.)

korligen påkallade. Motionären anförde såsom ett hufvudargument för sin motion att det icke borde vara tillåtet för nuvarande fastighets-egare att inkräkta på sina efterkommandes rätt eller förspilla deras framtida utsigter till försörjning, hvilket skulle ske, om jordegaren icke vore skyldig att sörja för skogens återväxt, enär, såsom han anmärkte, för hvarje träd åtginge en tid af 100 år, innan detsamma blefve för skogsafverkning tjenligt. Men, mine herrar, att lagstifta så, att derigenom förekommes allt möjligt missbruk hos den enskilde, är aldeles omöjligt. Om man i afseende på skogarna skulle på nu ifrågasatta sätt ordna lagstiftningen, så kan man hafva lika mycket skäl att göra detta äfven i afseende på sjelfva jordbruket; ty det är aldeles ovedersägligt att en oklok landbrukare, som för tillfället vill skaffa sig en stor inkomst af sin egendom, kan utarma densamma så för många år, att den icke lemnar någon afkastning i en kommande egares hand. Emellertid anser jag att någonting bör göras för att förekomma de skadliga verkningarna af en öfverdrifven skogsafverkning. Jag tror dock, att man härvidlag bör öfverlemnna ganska mycket åt den enskilde egarens omtanke; ty i samma mån, som skogen vinner ökad värde, måste det ligga i den enskilde egarens intresse att väl vårda densamma. Och jag tror att hvarje person med oförvilladt omdöme, hvilken betraktar den svenska skogshushållningen och gången af dess utveckling under de senare åren, måste komma till det resultat, att oaktadt en öfverdrifven, af snikenhet föranledd afverkning på åtskilliga trakter i landet eger rum, så egnar man dock i allmänhet skogen större vård nu än förr. Jag tror dock, att Kammaren skulle göra orätt uti att blott och bart stanna vid Utskottets afstyrkande förslag, då i min tanke det rätta steget att vinna rättelse finnes angifvet i rubriken till den af reservanten föreslagna lagen, hvilken är af följande lydelse: »Lag angående skyldighet för enskilda skogsegare i riket — — — att efter afverkning sörja för *skogsåterväxt*.» Just der ligger ett uppslag till att få rättelse och förbättring i fråga om en befarad skogsbrist i vissa delar af landet. Jag beder därför att få förena mig med de flere talare, hvilka, med undantag af den talare, som sist uppträdde, efter hvad jag tyckt mig finna, varit ense om att bifalla den vid Utskottets betänkande fogade reservation; och anhåller jag att Herr Talmannen ville framställa proposition på bifall till densamma.

Herr Rydin: Jag instämmer med den föregående talaren dels deruti, att staten icke nödigtvis bör inblanda sig uti den enskilda hushållningen och dels deruti, att en skogslagstiftning, som inskränker den enskilda hushållningen, icke innebär en kränkning af eganderätten, utan blott en begränsning af dispositionsrätten öfver den jord, af hvilken man har rätt att draga inkomst. I lagstiftningen finnas ju redan en hel mängd bestämmelser, som gå ut på att begränsa dispositionsrätten öfver fast egendom, och dessa måste man ju underkasta sig.

Nu frågas: är det skäl att gå in på en sådan väg, som motionären föreslagit, för att kunna åstadkomma en förbättrad skogshushållning? Jag anser för min del, att man i afseende på denna fråga kan från olika orter svara på olika sätt. I åtskilliga orter, såsom exempelvis Skåne och Skaraborgs län, om hvilket en talare nyss yttrade

sig, behöfves ingen åtgärd vidtagas för åvägabringande af skogskultur, emedan i dessa bördiga trakter jordmänen bäst lämpar sig för odling. Men i andra orter är förhållandet ett annat. Der kan det vara ganska betänkligt att låta skogssköfvingen fritt ega rum. Ty det är icke alltid så att en bättre skogshushållning inträder i samma mån som värdet på skogsprodukter stiger. Den satsen kan visserligen gälla om all jord, som det är något bevändt med; men det finnes äfven jord, exempelvis på klippor och hållar, som icke lämpar sig för annat än skogsbörd och der det äfven från klimatisk synpunkt kan vara alldeles nödvändigt att skog finnes. För sådana trakter kan det vara af vigt att få en restriktiv lagstiftning till förekommande af skogssköfving. Då frågas: huru skola vi kunna förebygga den förskräckliga misshushållning, som eger rum derigenom, att personer, som inköpa det ena skogshemmanet efter det andra, hugga ned skogen rubb och stubb? Jo, genom att antaga ett dylikt förslag som det nu framlagda, och hvilket, äfven vid 1874 års riksdag framlagdt, af mig, ehuru förgäfves, då förordades inom Första Kammaren och af Andra Kammaren godkändes. Enligt detta förslag skall man öfverlemnna åt de särskilda orterna att bestämma, huruvida de vilja antaga den föreslagna lagen till efterlefnad eller icke. Riksdagen har förut icke kunnat undgå att biträda framställd begäran, från Vesterbotten om vesterbottenslagen, från Norrbotten om norrbottenslagen och dessförinnan från Gotland om gotlandslagen. Nu frågas: är det icke under sådana förhållanden, för att få frågan löst på ett lämpligt sätt, bäst att få en generel lag, som öfverlemnna beslutanderätten om lagens tillämpning åt de särskilda landstingen. Då nu tillika är förslaget att, för att ett sådant beslut skall blifva bindande, erfordras pluralitet af två tredjedelar utaf de afgifna rösterna, så måste ju den allmänna meningen vara mycket stark till förmån för lagen för att man skall kunna genomdrifva ett sådant beslut.

Då nu förhållandet är sådant, så frågas: männe det icke är skäl, att Riksdagen slår in på en riktig bana i afseende å skogslagstiftningen och öfverlåter åt vederbörande landsting att efter ortens förhållanden bestämma hvad som är lämpligt att göra härutinnan? Ingen kan väl bättre än ortens menighet säga hvad som i fråga om skogshushållningen är lämpligt för vissa trakter och hvilka dessa äro.

Jag vill fästa uppmärksamheten på hvad vi sågo häromdagen under debatten om Kongl. Maj:ts proposition angående nordsjöfisket. Den frågan gälde ju icke annat än en Orts intresse och det till och med en ort, som har ett försvinnande litet antal målsmän inom representantförsamlingen. Riksdagen ansåg sig emellertid icke böra, på sätt regeringen föreslagit, reglementera för denna ort, utan afslog den Kongl. propositionen. Att låta landet sönderfalla i en mängd partikular lagstiftande församlingar kan icke vara lämpligt, då det är fråga om statsintressen i allmänhet; men då det rör frågor som afse ortens egen ekonomi och hushållning, är det lämpligt att öfverlemnna åt ortens representativa myndighet att härom besluta. Vi skola komma i håg att Sverige består af omvexlande slätt- och skogsbygd. Vi måste därför stanna vid att uppställa en princip för skogshushållningen och sedan öfverlemnna åt de särskilda orterna att bestämma, om de vilja tillämpa denna princip eller icke.

Om lagstiftning till förekommande af skogsförödelse.
(Forts.)

Om lag-
stiftning till
förekommande
af skogs-
förödelse.
(Forts.)

Då jag i afseende å förslaget särskilda delar, hvilka redan en gång förut genomgåts och af denna Kammare antagits, icke har något att erinra, får jag således för min del tillstyrka bifall till reservationen. Skulle emellertid med afseende å de anmärkningar, som den ärade representanten från Vestmanlands län framställt, hos en eller annan några bryderier förefinnas att oförändradt bifalla reservationen, så har jag ingenting emot, om ärendet återremitteras till Lag-Utskottet för vidtagande af nödiga jemkningar i afseende å de särskilda punkterna. Jag yrkar emellertid bifall till reservationen.

Herrar *Fredenberg, von der Lancken, Hammarberg* och *Arwidsson* instämde med Herr Rydin.

Herr Farup: Då jag redan två gånger i denna Kammare motionerat i rigtning att förebygga skogsförödelse, vill jag i första hand försäkra motionären om att alla motioner, som gå i denna rigtning, hafva mina sympatier. Då jag hörde, att han i år motionerat i detta ämne, hastade jag också att undersöka, på hvilka grunder det skett, men tyvärr voro dessa grunder icke för mig tillfredsställande. Hvad jag i första rummet fästade mig vid i hans motion, var dock att han icke lemnat någon öfverblick öfver hvilka kostnader motionens genomförande ovilkorligen förutsätter. Jag föreställer mig nemligen, att dessa kostnader skulle blifva mycket dryga. Enligt Kongl. Maj:ts proposition detta år om statsverkets tillstånd och behof och dervid fogade finansplan, erfordras för statsverket omkring 80 millioner, jag vill minnas något öfver 79,700,000 kronor. Detta är dock endast en del af de utgifter, de skattdragande måste för det allmänna vidkännas, ty, som vi veta, äro kommunalutskylderna äfven mycket stora och på vissa trakter t. o. m. vida större än utgifterna till staten. Tager man emellertid endast hänsyn till den nu nämnda siffran, kommer man till det resultat, att hvarje individ måste i medeltal årligen uppoffra för statsverket omkring 18 kronor. Om man nu betänker, att ett hushåll kan antagas i allmänhet bestå af man, hustru och 4 barn, och att mannen hufvudsakligast och hustrun till endast ringa del i allmänhet bidrager till familjens underhåll, så blir det belopp hvarje arbetare får uppoffra för statsverkets behof omkring 100 kronor och med beräkning jemväl af kommunalutskylderna kanske 200 kronor. Härtill skulle nu ytterligare komma en utgift, hvars belopp sannolikt ingen i denna Kammare kan i närvarande stund klargöra sig, men som utan tvifvel icke är obetydligt. Om likväl genom de åtgärder, motionen föreslår, ändamålet, som åsyftas, kunde vinnas, skulle jag hysa mindre betänkligheter att bifalla hvad motionären föreslagit, men detta är icke händelsen. Redan två gånger har jag besvärat Kammaren med vidlyftiga anföranden i denna fråga, och jag får påminna, hurusom jag, bland annat, framhållit, att resultatet af den största forstkongressen, verlden åsett, eller den i Wien 1873, var det, att det hittills varit omöjligt att på prohibitiv och restriktiv väg hindra skogsförödelser i Europa. Öfverallt, der sådana hinder lagts, hade man varit tvungen att tillsätta en mycket dyr och talrik jägeribetjening, och öfverallt hade befolkningen kommit i delo med denna jägeribetjening, af hvilken det ansåg sig kränkt i sina rättig-

heter, så att befolkningen vägrade att lyda jägeribetjeningens befallningar och till och med förstörde de skogsplanteringar, denna jägeribetjening på befolkningens bekostnad utfört. Striden hade nemligen icke sällan blifvit så skarp att det icke hjälpte hvad som åtgjordes, hvartill en anledning torde vara att söka deri, att den nuvarande generationen sällan kan komma i åtnjutande af något, som på detta sätt planteras. På de trakter, der man gått strängast till väga, minskades skogen till och med hastigast.

Den stora utsträckning, Sverige eger, och de olika förhållandena inom olika landsdelar kräfva olika lagstiftning för de olika orterna. Hvad den nästföregående talaren yttrade med afseende å landstingens rätt att besluta om tillämpningen af den lag, här föreslagits, är visserligen riktigt, men landstinget måste dock foga sig efter alla de föreskrifter, som finnas uppställda vare sig enligt 1874 års Särskilda Utskotts eller nuvarande reservanters förslag. Men skall icke uppfattningen nödvändigtvis blifva olika i olika delar af landet om hvad som vore att såsom nyttigt anse? Jag betviflar att i två delar af landet uppfattningen skulle blifva lika. Härigenom skulle uppstå en godtycklighet i lagskipningen, som skulle verka mycket menligt. Man söker bevisa, att det skall kunna gå an att göra inskränkningar i den enskildes eganderätt, och det må vara, att detta går an, der denna inskränkning verkar öfverallt inom hela riket, såsom vid skattläggningar m. m., men ej der det gäller den enskildes hushållning med sin egendom.

Så vidt jag har mig bekant finnes det ingen lag i Sverige, som ålägger den enskilde att ställa sin hushållning under statens kontroll, förr än han blifvit satt under förmynderskap. Det är också här fråga om att sätta den enskilde under förmynderskap, ty detta gäller saken enligt min uppfattning. Det är beklagligt, att spekulationen så hänsynslöst gått fram som den gjort, och jag är den första att vilja hejda den, om medel dertill kunna utfinnas. Tvenne gånger har jag motionerat om att hejda denna spekulation, åtminstone i Norrland; ehuru jag inom Lag-Utskottet erhöi de varmaste sympatier, uttalade för syftet i mina motioner, kunde Lag-Utskottet likväl icke göra något åt saken. Dessa motioner gingo dock i en helt annan rigtning än den nuvarande motionärens och reservantens förslag. De ginge nemligen ut på att man framför allt skulle sörja för att skogen bibehölles under den enskildes ego och skötsel, så att den ej, såsom nu är fallet, kunde afhändas på ända intill 50 år till fri sköfving af personer, som ej hafva det ringaste intresse af att någon återväxt eller vård eger rum. Vi finna således att det är en betydlig skilnad mellan den väg, på hvilken motionären vill gå och den, som jag förordat. Hade denna sistnämnda godkänts och af Riksdagen blifvit antagen, skulle hundratals millioner, för att ej säga milliarder, varit sparade för den jordegande befolkningen i Norrland; jag öfverdrifver icke denna siffra. Om det var de obotfärdiges förhinder, såsom den förste talaren uttryckte sig, eller något annat, som gjorde att mitt förslag ej antogs, vågar jag ej afgöra. Beträffande samme talares påstående att ett träd behöfver växa 300 år för att blifva brukbart, så finnas visserligen trakter, der så är förhållandet; men man bör ej göra sig skyldig till öfverdrifter, ty derigenom

Om lagstiftning till förekommande af skogsförödelse.
(Forts.)

Om lagstiftning till förekommande af skogsförödelse.
(Forts.).

kommer man icke närmare målet. Man kan väl i allmänhet säga att ett träd i medeltal behöfver 80 à 100 års växt för att blifva dugligt till byggnad eller sågtimmer, men redan denna tid är så lång, att man bör vara betänkt på att vidtaga åtgärder för återväxt. Frågan är blott, på hvilket sätt detta bör ske.

Det är sant, att svenskarne lefva öfver sina tillgångar, men jag begriper icke, huru man skall kunna hindra detta på lagstiftningsväg. Skälet till det nämnda förhållandet ligger deri, att vi hafva alltför många naturliga tillgångar, att landet är för rikt och att man ej varit tvungen att genom idoghet och flit vidmakthålla dessa tillgångar. I stället ser det ut, som om man påskyndat allt hvad man kunnat att göra slut på tillgångarne; och man vill därför nu söka att taga vara på dem på ett mera förståndigt sätt. Men det är ej lämpligt att för det ändamålet söka att, såsom skett, åstadkomma en agitation på grund af en ingalunda sann framställning af förhållandena. Vi hafva också sett af tidningarne, då de klandrat att pitprops utförts i stora massor, likasom man kunde höra det af den förste talarens anförande i dag, huru litet man har reda på skogsförhållanden. Vi veta ju att om skogen icke gallras, i synnerhet der den är tät, så går den ej framåt i växt och att det således är nödvändigt att afverka pitprops, derest man vill vårda skogen. Men det är lätt att framhålla en del skuggsidor för dem, som ej äro vana vid skogsskötsel.

Motionären slutade sitt anförande dermed, att hans syfte endast varit att förekomma missbruk af dispositionsrätten öfver skogen. Deruti instämmer jag med honom, och det af fullt hjerta. Men att sätta individen under förmynderskap så att en annan skall bestämma, huru han skall sköta sin hushållning, äro åtgärder, som hittills icke visat sig föra till det mål, som man med skogens vårdande åsyftat. Ty äfven med de åligganden, som här äro ifrågasatta, finnes det ingen möjlighet att hindra den, som vill afverka en skog, från att göra den sjuk. Sedan kommer man och säger: här skall säs, och då är kriget färdigt mellan jägeribetjeningen och jordegaren.

Herr Rydin yttrade, att man skulle kunna inskränka *dispositionsrätten* af fastigheter. Det har nog sin rättighet och det var på den principen, som jag två gånger förut motionerat i samma syfte, som motionären nu gjort det. Men då invände man att en sådan inskränkning äfven vore en inskränkning i *eganderätten*. Enligt min uppfattning är så dock icke förhållandet, och jag vill därför gerna vara med om en inskränkning i dispositionsrätten af fastighet, om den ej sker till förfång för staten eller den enskilde. På den vägen vill jag gerna följa, om någon framställer förslag i sådan riktning.

På de skäl jag nu anført nödgas jag yrka bifall till Utskottets hemställan.

Grefve Björnstjerna: Jag tager mig friheten påminna den siste talaren derom, att motionären sjelf icke yrkat bifall till sitt förslag, sådant det i motionen blifvit framställt, och att alla, som hittills tagit hans motion i försvar, inskränkt sig till att yrka bifall till reservationen. Den siste värde talaren ansåg vidare att orsaken, hvarför man borde förkasta detta reservantens förslag, vore den att derigenom gjordes en

inskränkning i hvarje enskild persons rätt att få sköta sin jord som han ville. Det är då ganska besynnerligt att samme talare, såsom han sjelf tre eller fyra gånger upprepade, väckt förslag om att hindra en skogsegare att sälja sin skog på t. ex. 40 års afverkningstid. Detta måste väl vara en större inskränkning i eganderätten än om honom ålågges att kosta på en ny plantering, sedan han sjelf afverkat hela skogsarealen.

Om lagstiftning till förekommande af skogsförödelse.
(Forts.)

Lag-Utskottets afstyrkande af motionen grundar sig hufvudsakligen på följande skäl: »att staten icke utan yttersta nödtvång bör ingripa i den enskildes hushållning med sin egendom; att skogens bästa skydd är dess insedda värde; och att en god skogshushållning inträder i samma mån skogens värde ökas, men att lagstiftningen fäfängt skall, utan att kunna vädja till det enskilda intresset, söka medelst lagbud förekomma skogens missvård». Förhåller det sig nu verkligen så som Utskottet säger? Har det verkligen visat sig att det enskilda intresset är det bästa skyddet för våra skogar? Nej, mine herrar! Det enskilda intresset består deri att man köper det ena hemmanet efter det andra, hugger ned rubb och stubb af skogen, förtjenar derigenom mycket mera än hela den utgifna köpeskillingen, förstör egendomen och säljer den sedan för vrakpris. Detta är det enskilda intresset; men att detta också är landets, bestrider jag på det högsta. Om vi kasta en blick på landshöfdingeembetenas senast afgifna årsberättelser, skola vi finna, huru deri framhålles det sorgliga sätt, hvarpå skogssköfvingen i de olika länen fortgår. Jag har tagit mig friheten uppteckna några af dessa yttranden. Jönköpings läns landshöfdingeembete uttalar sig på följande sätt: »Följderna af den hejdlösa skogsafverkningen i det förr så skogrika Småland börja nu allt mera förmärkas, och framstår uppenbart af inkomna uppgifter, att i hela Vista härad och i många hemman inom Tveta härad skogstillgången numera knappast förslår till husbehof, att hälften af Östra härads socknar icke har skog mer än till knappt husbehof, och att i närheten af jernvägsstationerna skogen i det närmaste är uthuggen». I årsberättelsen från Blekinge län säges det: »Större delen af länets skogbärande areal företer numera en bedröflig anblick». Från Östergötland lyder berättelsen: »Öfverafverkning, som på åtskilliga ställen gränsat till skogssköfving, har fortfarande, synnerligast i södra och sydöstra delen af länet, på en stor del af enskilda skogar egt rum. Från Vermland heter det: »Det synes Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande att räddning från skogens öfverafverkning icke kan gifvas annat än i en förändrad skogslagstiftning, som binder händerna på dem, hvilka i skogarne endast se en tillfällig inkomstkälla, hvarur de ösa i ohejdadt mått utan att af skogen ens kvarlemna något till sjelfsådd, än mindre genom plantering söka ersätta något af det afverkade». Slutligen skall jag bedja att få fästa Herr Johannes Jonssons uppmärksamhet på följande uttalande af landshöfdingen i Skaraborgs län: »att öfverafverkningen och vanvården af de enskilda skogarne i allmänhet fortfar, måste dess värre äfven i denna berättelse omnämnas». Sistnämnde talare påstod att någon öfverafverkning af skogen icke förekommit i Skaraborgs län. Detta hans yttrande står således i strid med landshöfdingens tanke om saken. Väl möjligt att icke någon öfverafverkning förekommer i trakten kring Sköfde; och detta är ganska

Om lagstiftning till förekommande af skogsförödelse.
(Forts.)

naturligt, då der knappast torde finnas ett enda träd att afverka. Men säkert är att skogen vid Billingen fortfarande på det otroligaste sköflas; det har jag hvarje år tillfälle att se.

Man säger att man icke bör stifta en för hela landet gemensam skogslagstiftning, emedan olika förhållanden i olika delar af landet äfven kräfva olika bestämmelser; så vore t. ex. Skåne icke i behof af en sådan lagstiftning. Jag tror dock att man misstager sig härutinnan. I vissa delar af Skåne skötes visserligen skogen mycket väl, i synnerhet der skogen varit uthuggen och man nu börjat draga upp ny i dess ställe; men det finnes också andra trakter i provinsen, som äro i stort behof af en strängare skogslagstiftning. Sedan skogen sköflats är Hallands ås förvandlad till en fullkomlig ödemark, en ljunghed, som icke kan lemna annat än ett magert fårbeta; der förut präktiga skogar funnos, der växer nu ingenting.

Jag ber vidare att få fästa Herr Farups uppmärksamhet derpå, att, om reservanternas förslag antages, kostnaderna icke skola blifva synnerligt stora. Detta förslag går ju ut på att landstingen skola utse tillsyningsmän öfver skogens vård inom deras distrikt; dessa kommunens tjänstemän skola ej utses bland jägeribetjeningen, just för att förekomma sådana tvister, hvarom Herr Farup talade. Om dessa tillsyningsmän, hvilka således icke hafva något intresse af att chikanera skogsegaren, hos Kongl Maj:ts Befallningshafvande anmäla någon öfverträdelse af lagen, så skall syn förordnas, och kostnaden härför, under förutsättning att den befinnes påkallad, gäldas af jordegaren. Jag kan således icke finna att ifrågavarande lag skulle medföra någon nämnvärd ökning i landstingens utgifter, men deremot skall den säkert komma att verka ganska mycket för bevarandet af våra skogar. Jag tager mig slutligen friheten påminna, att denna Kammare städse visat sig långt mera mån om skogsvården än Medkammaren, att Kammaren antagit 1874 års skogslag, hvaraf reservanternas förslag endast är en omskrifning. Jag kan därför icke föreställa mig annat, än att Kammararen fortfarande intager samma ståndpunkt och således bifaller reservanternas förslag, hvartill jag för min del yrkar bifall.

Herr A. P. Danielson: Mine herrar! Jag skall icke vara mångordig, men jag har icke kunnat underlåta att begära ordet, emedan jag tillhör en ort, som för närvarande utgör ett tydligt bevis på, hvarthän en missvårdad skogshushållning kan leda. Det är allmänt känt, att Öland är för närvarande så godt som skoglöst efter att förut hafva egt vackra så väl löf- som barrskogar, och att just genom brist på en lämplig skogslagstiftning eller omtanke för framtiden man der kommit derhän, att stora områden ligga kala, men som genom sådd, plantering och vård skulle kunna bära den vackraste skog, ja vissa områden, om de endast fingo hägn och vård, då denna mark nu blott afkastar ett ringa mulbeta. Men det är nästan omöjligt att få en lämplig skogslagstiftning för denna ort, om icke Riksdagen träder emellan; och då anser jag för min del, att reservanternas förslag icke är obilligt, utan snarare det minsta man kan begära. Här är yttradt, att man icke utan det yttersta nödtvång bör antaga en sådan lagstiftning, utan akta eganderätten såsom någonting heligt. Ja, det är nog ett vackert tal; men mig synes,

att åtminstone för många orter verkligen föreligger ett sådant nödtyväng och att eganderätten icke rubbas genom en dylik lagstiftning. Äfven jag erkänner och förklarar att jag är ytterst mån om eganderättens helgd, men det finnes andra bestämmelser som redan gjort betydliga inskränkningar i densamma, då sådant ansetts nödvändigt ur statens synpunkt, såsom beträffande rätten till exempel för fiske, för att icke denna näring skall på sina ställen helt och hållet utödas utan fortfarande ega bestånd.

Om lagstiftning till förekommande af skogsförödelse.
(Forts.)

Då jag nu så väl som förr tyckt mig finna, att Kammaren icke är benägen för annat beslut i frågan än i den rigtningen, att landsingen skola besluta om lagens tillämpning inom de särskilda länen, anser jag enda möjligheten att få ifrågavarande lagstiftning till stånd, vara den att bifalla reservanternas förslag. Kammaren torde derjemte erinra sig, att både Norrbottens och Vesterbottens läns landsting flere gånger framhöllo behovet af en särskild skogslagstiftning för dessa län, innan Riksdagen gaf sitt bifall till en sådan. Samma förhållande har egt rum äfven med afseende på Gotland. Det rättaste sättet att ordna denna fråga synes mig ock vara, att orterna sjelfva sättas i tillfälle att besluta om en sådan lagstiftning är för dem behöflig eller icke.

En talare yttrade, att det icke vore lämpligt att på detta sätt ställa den enskilde under förmyndare, och att Kongl. Maj:ts Befallningshafvande ej borde ega rätt att utfärda förbud mot skogens afverkning. På motsatsen häraf är dock Gotland ett exempel; jag tror icke att det lidit något men af denna Konungens Befallningshafvandes förbuds rätt. Sjelf har jag varit på olika delar af ön och det är glädjande att se att det nästan öfverallt finnes väl vårdad skog, men jag har icke hört några klagomål öfver den der gällande lagstiftning i detta hänseende, utan alla äro belättna med densamma. Tyskar och andra, som köpt egendomar på Gotland i afsigt att sälja skog för att förskaffa sig en tillfällig vinst, hvarigenom egendomen dock skulle blifva förstörd, hafva just till följd af den varande skogslagen misslyckats, i sin afsigt. Ty så snart de börjat att utan afseende på skogens bestånd hugga och föröda skogen, har detta anmälts för Kongl. Maj:ts Befallningshafvande; och de hafva då måst upphöra dermed, helst då afverkningen, som nämndt är, befunnits oförenlig med skogens bestånd och de icke velat odla skogsmarken till åker och äng. Detta kan man ju med skäl säga endast varit rätt, då dessa jordegare icke gjort någonting för skogens återväxt, utan det har visat sig att de hafva köpt egendomen endast i akt och mening att förstöra den förefintliga skogen. Att förekomma att så sker är väl också hvad motionären med sin motion i främsta rummet åsyftat. I de flesta delar af landet sker öfverafverkning, och den enskilde söker endast att för tillfället taga den största möjliga vinst af sin skog, och det är väl icke en ordnad skogshushållning. Såsom riksdagsmän böra vi väl liffigt beakta landets väl i detta fall; skogen är ett arf, som den enskilde icke bör ega rätt att förlösa, på sätt han för godt finner, då så väl hans som det allmännas väl häraf är beroende, och jag kan ej anse annat än att ett förmynderskap i detta fall, som här är sagdt, är i högsta grad nyttigt just för jordegaren sjelf att åter sätta sin afverkade skogsmark i kultur.

Om lag-
stiftning till
förekommande
af skogs-
förödelse.
(Forts.)

Min åsigt är således, att hvarje ort bör få ordna skogslagstiftningen efter sina förhållanden. Om t. ex., såsom här uppgifvits vara förhållandet i Skaraborgs län, någon öfverdrifven skogsafverkning icke eger rum inom länet, så lär väl icke heller landstinget der besluta införandet af någon särskild lagstiftning i detta afseende. Finnes åter i andra län ett trängande behof af en dylik lag, och vill dervarande landsting draga de kostnader, som dermed äro förenade, samt finner en sådan lag nödvändig och nyttig, bör landstinget ock hafva rätt att antaga den; jag är i alla fall viss om, att ingen landstingsman gifver sin röst för lagens tillämpning, förr än han finner den nödvändig och den kostnad, landstinget får verkännas därför, gagnande och nyttig.

På de skäl jag nu anför t yrkar jag bifall till reservanternas förslag, såsom för närvarande det enda möjliga och enligt min åsigt gående åt det rätta hållet.

I detta yttrande förenade sig Herrar af *Trolle*, *Angel* och Friherre *Koskull*.

Herr Sandwall: Jag hör med glädje, att de fleste af talarne äro, liksom jag, tacksamme mot motionären för det förslag, hvarmed han framkommit, oaktadt man icke finner detsamma så utarbetadt, att man kan bifalla det. Lag-Utskottet anser att frågan är vigtig, och deri tyckas också de fleste af de talare, som här yttrat sig, i likhet med mig instämma. Men Lag-Utskottet säger derjemte, att frågan bör grundligt undersökas och utredas, innan densamma afgöres. Denna utredning, tror jag, hade bäst skett, om Lag-Utskottets medlemmar velat göra sig mödan att skaffa sig underrättelse om, huru man, åtminstone i Jönköpings län, hänsynslöst sköflar skogen. Det är verkligen med stor sorg, man nu färdas fram på de flesta ställen inom länet; ty der förut fans utmärkt vacker skog, ser man nu vanligen endast halfvuxen, och denna håller man som bäst på att sköfla på ett sätt, som ingen fosterlandsvän utan smärta kan åse.

Man talar här om, att det skulle vara ett intrång i eganderätten att stifta en lag, som förbjuder den enskilde att sköta sin skog, som han för godt finner. Men för mig synes detta vara samma förhållande, som då en rik person blifver satt under förmyndare, därför att han icke kan sköta sina kapital; detta är ju också ett starkt intrång i eganderätten, men det anses nödvändigt, både med hänsyn till honom och till hans familj. Det nu ifrågavarande lagstadgandet återigen är så mycket mer nödvändigt, som det gäller hela landet.

Jag vill ytterligare i fråga om detta så mycket omtalade förmyndarskap påpeka, att befolkningen i Norr- och Vesterbotten sjelf framkommit med anhållan hos Riksdag och regering om en lagstiftning, som vore egnad att hindra skogarnes förstörelse och tillintetgörelse. Då dessa provinser, hvilka äro så rikt begåfvade med skog, vidtagit sådana åtgärder, förefaller det mig oförklarligt, att Lag-Utskottet funnit orimligt att bifalla en ansökan från södra och mellersta Sverige, som eger en jemförelsevis obetydlig skogstillgång, att erhålla något skydd för den ringa skog, som der ännu finnes kvar och hvaraf, om man skulle följa Lag-Utskottets förslag att »noga undersöka», om få

är och innan undersökning hunnit verkställas, säkert högst obetydligt skulle finnas i behåll. Man säger, att skogens alltjemt stigande värde är det bästa skyddet för densamma. Jag vädjar dock till hvar och en, som känner förhållandena på landet, huruvida någon sanning ligger i detta påstående. De små hemmansegarne, åtminstone i Jönköpings län, hushålla med skogen på så sätt, att, när de behöfva penningar, de uppgöra med en köpman, som handlar med pitprops och dylikt, angående försäljning af skogen, och tänka dervid på ögonblickets behof och den inkomst de för tillfället kunna vinna, men alls icke på den oerhörda skada de göra sig sjelfva och landet genom en oklok och utan beräkning verkställd afverkning af skogen. Jag känner hundratals exempel uppå, att dessa hemmansegarne blifvit mycket fattigare, sedan de låtit utplundra sin skog, än de voro, under det denna ännu stod kvar. Skogsafverkningen, såsom den nu bedrifves, är sålunda icke till fördel för den enskilde, men deremot till stor skada för det allmänna. Så snart en jernväg skall byggas, t. ex. banan emellan Halmstad och Nässjö, uppträda genast en svärm spekulanter, som endast hafva till mål att förtjena penningar, och man skulle snarare kunna tro, att det rent af blifvit en sjukdom att utrota hvarje planta, som växer i närheten af jernvägen. Efter några år är skogen emellertid ruinerad, och spekulanterna vanligen fattigare än förut. Jag föreställer mig att representanterna på hallandsbanken kunna vitsorda hvad jag nu yttrat i fråga om hallandsbanan. Jag har mig bekant att i denna banas granskning pågår en skogsafverkning i sådan skala, att efter ett par, tre år på en omkrets af flere mil icke skall kvarstå ett träd, som är värdt att forsla till jernvägen.

Herr Schenström yttrade, att återplantering vore nog att hindra skogsförödelse och att man därför icke borde lägga några hinder i vägen för skogens afverkning. Jag för min del kan icke biträda denna åsigt. Det är visserligen nödvändigt att plantering sker i sammanhang med skogens utplundring, men om skogsafverkningen fortgår på samma sätt som hittills, finnes inom kort tid inom landet icke tillgång på hvarken såg- eller byggnadstimmer, åtminstone inom de flesta orter inom landet.

Jag ber således att få yrka bifall till reservationen, men hemställer till Kammaren, om icke i första § af reservanternas förslag kunde få utgå orden »afstänges till nödig beteshage». Detta uttryck är nemligen så rymligt, att det lemnar godt svängrum att kringgå hela lagen. Skogsegaren behöfver blott invända, att han skall begagna afrödningen till nödig beteshage, och då får han obehindradt afverka. Jag instämmer alltså i öfrigt till alla delar i reservationen, men hemställer om icke de nu nämnda orden böra utgå.

Herr Ekenman: Jag har, såsom Kammaren torde hafva sig bekant, instämt i den vid Utskottets förevarande betänkande fogade reservation, och då jag nu ber att till den samma få yrka bifall och afslag på de yrkanden i annan rigtning, som under debatten framkommit, vill jag yttra några ord till stöd för mitt yrkande.

De betänkligheter mot reservationens syfte, hvilka Lag-Utskottet i sitt betänkande funnit vara af afgörande vikt, tror jag kunna afdelas

Om lagstiftning till förekommande af skogsförödelse.
(Forts.)

Om lagstiftning till förekommande af skogsförödelse.
(Forts.)

i två afdelningar. Det ena slaget betänkligheter är hvad jag ville kalla principiella sådana. Man har nemligen ansett det origtigt att göra inskränkning i eganderätten genom att i lag stadga någon begränsning för den enskildes förfoganderätt öfver skogen. Detta vore ett betänkligt ingrepp, menar man, i eganderätten, hvilken man, såsom en talare i sin förtjusning yttrat, borde hålla helig. Icke heller jag kan väl annat än hålla på det principiella uti, att eganderätten bevaras. Men emot denna princip vill jag dock ställa en annan af större betydelse, nemligen: att statens väl måste stå högre än enskildt väl; således under statens väl måste den enskildes subsumera sig. Men jag går t. o. m. så långt, att jag säger, att eganderätten icke lider genom det steg i lagstiftningssväg, som här är föreslaget. Tvärt om anser jag, att man derigenom handlar i fastighetssegarnes välförstådda intresse, ty skogen är för landets välmåga alldeles nödvändig. Om skogen helt och hållet afrödjes, blir landet obeboeligt, och då är det icke mycket bevändt med eganderätten. När jag således tager hänsyn till eganderätten, bör jag också se till att eganderätten blir bevarad till hela landets nytta. Denna princip, att lagstiftaren eger för det allmännas bästa påbjuda vissa inskränningar i den enskildes förfoganderätt äfven för egendom, har också förut blifvit i lagstiftningen godkänd. Jag ber i det hänseendet beträffande förhållandena i norden få erinra derom, att redan i Kristian V:s danska Lov af år 1683 var den principen godkänd, att staten egde rätt att i afseende på skogshushållning ingripa i den enskildes rätt. Samma åsigt hade också de lagstiftare, som skrivit vår lag af år 1734, deri göras inskränningar i den enskildes eganderätt beträffande skogen, och äfven i finska lagen hafva dylika åsigt gjort sig gällande. Vi hafva också på senare år under det nya statskicket vidtagit likartade inskränningar; vi hafva stiftat gotlands-lagen, norrbottenslagen och vesterbottenslagen, allt lagar som göra ingrepp i den enskildes rätt till förmån för statens. Det torde således icke nu vara mycket skäl att här tala om principiella betänkligheter och derpå grunda sitt yrkande på bifall till Lag-Utskottets förslag, ty dessa skäl hafva icke tillförene visat sig vara för svenska representationen bestämmande.

Det andra väsentliga skälet, som framhållits mot reservanternas förslag, är att denna lag icke är behöflig, då man enligt desse talares åsigt nu börjar att i och med skogens ökande i värde inse nödvändigheten af att vårda sig om densamma; skogsvården skulle således inträda på öfvertygelsens väg, och lagstiftningen borde strängt taget icke befatta sig med denna sak. Men jag ber att få i Kammarens minne återföra, att vid 1874 års riksdag framlades af Kongl. Maj:t för Riksdagen ett förslag, alldeles likartadt med detta, hvaröfver hushållningssällskapen och landstingen yttrat sig. Deraf fann man, att utaf dessa olika korporationer voro 19 hushållningssällskap och 12 landsting af den mening att det vore nödigt att få en lag för hämmande af skogssköfning. Detta deras yttrande anser jag betyda något. Mycket betyder också hvad en talare på stockholmsbänken nyss anförde ur officiella uppgifter från olika delar af landet och hvaraf framgick, att det vore nödvändigt vidtaga någon åtgärd, om icke skogsförödelsen skulle taga allt för mycket öfver hand. Det är också ett faktum, som vi litet

hvar bevittnat att skogssköfvingen under de senare åren tagit allt större och större dimensioner. Om också förhållandet är det, hvilket jag icke vill bestrida, att denna sköfving är olika i olika delar af landet, så är ju genom ingressen till reservanternas förslag tillfälle beredt de orter, som icke behöfva någon inskränkning i förevarande afseende, att undandraga sig denna lag. Lagen kan ju icke komma till tillämpning med mindre än det landsting, som önskar densamma, med så stor pluralitet som två tredjedelar af de afgifna rösterna fattar beslut derom. Lagens tillämpning göres sålunda beroende på hvarje särskild ords landsting, och det län, som icke önskar eller ej behöfver lagen, påtvin gasej lagen af statsmakterna.

Om lagstiftning till förekommande af skogsförödelse.
(Forts.)

Slutligen beder jag att med anledning af yrkandet på återremiss på den grund att det vore förenadt med våda att ställa skogen under afverkningsförbud från statens sida, såsom i ett visst fall, enligt reservationen, skulle kunna ske, få erinra så väl den talare, som framställt detta yrkande, som Kammaren derom att detta förbud inträder först, sedan det visat sig att det af Konungens Befallningshafvande stadgade vite icke varit verksamt för åstadkommande af påbjudna åtgärder till skogsåterväxtens befrämjande. Det står sålunda hvarje skogsegare fritt att undandraga sig detta förbud genom iakttagande af hvad lagen bjuder och hvad Konungens Befallningshafvande förut stadgat, ty i så fall utfärdas ej förbudet, utan skogsegaren får fritt förfoga öfver sin skog. Hvad beträffar det andra yrkandet af samme talare, eller att hushållningssällskapen skulle bekosta tillsynen öfver skogarne, beder jag få säga att, om man, för att få denna lag effektiv, skulle ytterligare indraga en ny myndighet utom Kongl. Maj:t och landstingen, fruktar jag att detta vore detsamma som ett afslag på hela frågan. Detta skulle nemligen ytterligare inveckla saken och dessutom skulle, då Riksdagen nu redan fortskridit så långt, lagförslaget, om det återremitterades, sannolikt icke åter inkomma till Kammaren förr än i Riksdagens sista timme; och då förekomma så många andra stora frågor till afgörande, att denna sak säkerligen komme att lida men af ett sådant undanskjutande.

Vill man således verkligen hafva en sådan lag, som nu är i fråga, tror jag det vara skäl att antaga hvad i reservationen här föreslagits. Jag anser också att detta förslag är af så moderat art, att det borde kunna af alla, som äro måna om våra skogar antagas, och jag tillåter mig också därför att, såsom jag redan nämnt, yrka bifall till detsamma.

Herrar *Hasselqvist, L. Börjesson* och *J. Andersson* i Baltorp för-
enade sig med Herr Ekenman.

Herr Magnus Jonsson: För hvar och en, som någon längre tid varit med i denna Kammare, torde min åsigt beträffande nu föreliggande fråga vara väl bekant, och det kunde må hända därför vara öfverflödigt af mig att nu uppträda till försvar för Lag-Utskottets förslag; men det är dock en omständighet, som gjort att jag ansett mig skyldig att här yttra några ord i frågan.

Om lagstiftning till förekommande af skogsförödelse.
(Forts.)

Jag vill då först och främst nämna att jag hyllar deras mening, hvilka icke anse nyttigt att staten ingriper i den enskildes eganderätt. Jag tror att denna rätt bör hållas i helgd så mycket, att man icke med lagens tvång bör ingripa i och förminska den. Å andra sidan vill jag medgifva, att det kan ju finnas skäl, och dessa ganska befogade, för en lagstiftning i nu ifrågavarande afseende, i synnerhet om det är så illa stäldt som på den trakt, der motionären bor, och må hända äfven på andra håll; en dylik skogslagstiftning kan vara af behovet påkallad, särdeles för de trakter, der tillgången på skog är liten och man derigenom finge ett skydd, hvarigenom skogarne förvarades icke allenast mot nuvarande hemmansegare, utan äfven för hans efterkommandes öfverafverkning. Derigenom skulle naturligtvis skogsprisen icke kunna stiga så högt, som om det blefve en verklig skogsbrist, och derigenom vore ju stadsintresset jemväl skyddadt emot de allt för höga vedprisen. Om befarad skogsbrist har jag både läst och hört talas sedan långt tillbaka i tiden; man har klagat deröfver icke i 100 år, som en föregående talare yttrade, utan deröfver har klagats för mer än 200 år sedan, men, märkvärdigt nog, för min del får jag säga att jag ännu icke märkt någon dylik inom vårt kära Sverige. Jag har visserligen icke varit nedåt Småland eller Kalmar; men om der förefinnes någon brist på skog, så kan man ju der gå till väga såsom i Norr- och Vesterbottnen, d. y. s. begära en skogslag för Småland och sedan en dylik för t. ex. Öland och möjligtvis Kalmar län eller mera, om så skulle behövas. För min del tror jag dock icke att det står så illa till, ty jag har märkt att man kan »se spöken midt på ljusa dagen»; jag tror att motionären drifves af en alltför stor ifver för att få en lagstiftning i ifrågavarande syfte. Motionären sade att han rest mellan landets södra och norra delar, han hade t. ex. varit både i Gefle och Falun och nere i Skåne; men öfverallt hade han sett det vara alldeles på tok stäldt med skötseln af skogarne, och i följd deraf var en stor skogsbrist snart att befara. Han sade vidare något, som jag icke riktigt uppfattade, emedan jag icke kunde från min aflägna plats höra hans ord, men som jag dock antager vara detsamma, som han för en tid sedan yttrade på ett enskildt sammanträde, att han nemligen hade rest på jernväg mellan Gefle och Falun och att skogen der varit så afverkad att, enligt hans förmenande, man knappast kunde uppleta en enda ordentlig byggnadstimmerstock på 3 mils afstånd å ömse sidor om jernvägen. Ser man saken från den sidan, då undrar jag icke på att man gör frågan mycket vigtig. Jag vill dock fästa uppmärksamheten på en omständighet, och det är den att jag anser det vara nästan omöjligt att från en jernvägsvagn ända till tre mils afstånd å ömse sidor kunna bedöma om en skog är vanskött eller icke; det tror jag litet hvar af herrarne skola inse; skogsbeståndet kan man icke bedöma på längre afstånd än högst $\frac{1}{8}$ mil från jernvägen, ännu mycket mindre på 3 mils afstånd, såsom den ärade talaren påstod. Detta anser jag således vara att »skjuta öfver målet», äfven då det är fråga om Småland. Om den ärade talaren vill besöka den ena eller andra delen af Norrland, skall han finna att der åtminstone icke råder någon skogsbrist, och att någon skogslag för Norrland således icke behöfves. Skulle deremot en dylik lag verkligen vara behöflig, så anser jag det rättaste vara att

följa reservantens förslag och slå in på den banan, att afverkaren äfven vore skyldig att sörja för skogens återväxt. Något sådant synes motionären dock icke hafva afsett, utan han vill hafva en gemensam lagstiftning för hela landet och icke en speciel lag för hvarje län. Jag tror således icke att man skulle göra motionären till viljes, om man skulle gå in på en sådan lag som af reservanten föreslagits. För öfrigt har det varit inom Utskottet en allmän mening, att man icke borde lagstifta för skogsafverkning, utan hellre för skogens återväxt. Om jag icke missminner mig, fans det ingen inom Utskottet, som ville antaga en lag i den riktning som motionären föreslagit.

Deremot vill det synas mig, som om reservantens förslag inom Utskottet framhållits, så att man fått diskutera detsamma samt taga bort de bestämmelser, som icke passade, man hade kunnat blifva enig om en lag i denna fråga, och det län, som då vore i behof deraf hade sedan fått antaga den. Emot reservantens förslag kan dock göras anmärkningar. Det heter nemligen i § 1: »Enskild jordegare vare pligtig att till skogsbörd bibehålla den egentliga skogsmarken, der den ej odlas till åker eller äng, afstänges till nödig beteshage eller rödjes till trädgård eller byggnadstomt eller för annat likartadt ändamål». Detta kan af den enskilde skogsegaren allt för lätt kringgås. Vidare heter det i § 2 mom. 3:o: »Hvad nu är sagdt om jordens egare skall, i fall jorden på grund af arrende eller dylikt aftal af annan innehafves, gälla för denne, med rätt för honom att för den kostnad, han till befrämjande af skogsåterväxt fått vidkännas och sjelf ej vållat, i laga ordning söka ersättning af jordens egare». Det skulle ju då kunna hända att en person, som köpte en egendom, arrenderade ut densamma under förbehåll att afverka skogen efter godtfinnande eller så att arrendatorn icke skulle få afverka mer än så och så många lass ved och dylikt, hvarefter han sjelf afverkade all skogen och behöll de derför influtna, förtjenta penningarne. Arrendatorn hade då skyldighet, enligt lagen, att återplantera, hvarefter han finge söka sitt åter af jordegaren. Men då kunde det hända, att en vacker dag, då han skulle söka sitt åter af jordegaren, denne, sedan han väl kommit i besittning af penninngarne, gifvit sig af till en annan marknad, t. ex. Amerika. Det vore då arrendatorn, som finge bestå kostnaden för återplanteringen. Jag hemställer, mine herrar, om detta kan vara en rättvis och billig lagstiftning. Jag tror att om man skulle bifalla reservantens förslag, så borde man åtminstone först återremittera detsamma till Utskottet, så att Utskottet kunde få hyfla af de största kantigheterna. Detta är min åsigt.

Jag skulle nu icke upptaga tiden längre, men ber dock att få yttra några ord till svar å en föregående talare på stockholmsbänken. Han yttrade att det skulle varit myndigheterna, som gifvit så klara och tydliga bevis för skogssköflingen i Jönköpings län och i Blekinge. Ja det kan nog vara möjligt, men jag vill i detta afseende anmärka att jag har lika stort förtroende till representanterna sjelfve som till vissa myndigheter, ty man kan ju icke fordra att Kongl. Maj:ts Befallningshafvande skola resa omkring och se på alla skogarne i länet. Det kan då lätt hända att de komma att resa och se på samma sätt, som den ärade motionären, så att de se på tre mils afstånd. Sålunda

Om lagstiftning till förekommande af skogsförödelse.
(Forts.)

Om lagstiftning till förekommande af skogsförödelse.
(Forts.).

kan det inträffa att de komma till sådana resultat. Jag har stor anledning att förmoda just motsatsen, ty jag har sett utlåtanden både från Vesterbottens och Norrbottens län, som tydligen ådagalägga att vederbörande blifvit förda bakom ljuset, och under sådana förhållanden kan man icke fullt lita på de uppgifter man får från det hållet. Jag beklagar att så skall vara, men måste vidhålla, att litar man obetingadt på uppgifter från vederbörande myndigheter, så blir man mången gång bedragen.

Jag vill nu icke längre upptaga Kammarens tid, utan anhåller om bifall till Utskottets hemställan.

Herr Granlund: Denna fråga rörande nyttan, behovet, ja nödvändigheten af att genom lagstiftningen söka skydda våra skogars bestånd har redan mer än ett halft sekel stått på dagordningen. Mine herrar! För mer än trettio år sedan, då de första allmänna stora svenska landtbruksmötena begynte i Sverige, stod, som sagdt är, denna fråga på dagordningen, och utgjorde föremål för diskussionen bland de många, som från de olika orterna besökte dessa möten. Af motståndarne framhölls då detsamma, som nu, att en lagstiftning i sådant syfte skulle utgöra ett ingrepp i den enskilda eganderätten. Man betonade då mycket skarpare än man nu gör, att man skulle låta öfvertygelsen verka, öfvertygelsen att det skulle vara förmånligt för enhvar att söka skydda sin skog. Men huru har nu denna öfvertygelse verkat, huru har hushållningen med våra skogar iakttagits under de senare 30 åren? Ja, det se vi nog, när vi resa omkring litet hvar, såsom flere föregående talare sagt, och icke, såsom den siste talaren yttrade, ytligt betrakta någon liten bit utmed jernvägen. Nej, skogsförödelser gifver sig nog till känna på annat sätt. Att söka på öfvertygelsens väg verka på dem, som köpa skog endast och allenast för att förtjena derpå, det tror jag icke går för sig. De fleste bland dem hafva ingen tanke på våra skogars framtida bestånd, det är för dem en affär, ingenting annat. Visserligen finnes en eller annan af skogsköparne, som söker vårda skogen och endast afverkar den vuxna delen deraf, samt till och med någon som sörjer för återväxt, men ty värr deras antal är litet — de fleste lemna den skogsmark eller den egendom med skog de inköpt alldeles kal och nedsköflad. Jag skall bedja att få bestyrka hvad den ärade talaren på stockholmsbänken yttrade angående tillståndet hvad skogarne beträffar inom Jönköpings län. Den siste talaren vädjade till representanterna för en något motsatt åsigt och ansåg dem mera förtroende värda än hvad vederbörande myndigheter yttrat uti sina femårsberättelser. Jag vill i anledning deraf bedja att få vitsorda och instämma uti hvad som i nämnda femårsberättelse blifvit yttrat rörande Jönköpings län, der nu mera finnas få egendomar, som hafva någon egentligen större, mera värderik skog kvar. På flere ställen inom länet finnes numera skog knappt mer än till husbehof, och skogsprodukter hafva blifvit mycket dyra, ja snart fullt ut lika dyra som i Stockholm. Särskildt inom ett af de härad, talaren på stockholmsbänken framdrog, är detta förhållandet. Bör icke genom en lämplig lagstiftning göras något för att hämma denna ohejdade afverkning, eller åtminstone att bestämma skyldighet till återplantering,

der så erfordras, samt något skydd för den unga skogen? Då det för åtskilliga årtionden tillbaka på offentliga möten resonerades i denna fråga i mellersta Sverige och der framhölls att uti en ej långt aflägsen framtid skogsbrist inom vårt land vore att befara, så svarade motståndarne: Vi hafva en så stor, ofantligt stor skogsrikedom i Norrland, så icke kan Sverige någonsin blifva fattigt på skog. Men så kom snart nog frågan före om särskild lag för skydd af skogarne i Norrbottens län, som af länets invånare begärdes, och den, som uppmärksamt läst de kommunalstämmoprotokoll, som lemnats i denna fråga, och de officiella beräkningar, som gjorts öfver skogarnes tillstånd, den måste verkligen beklaga, att skogstillgången i Norrland, den man i det öfriga Sverige trott skulle vara ofantligt stor, är troligen genom en för stor afverkning så medtagen, att man inom tvenne län funnit sig föranlåten att hos Riksdagen anhålla om skydd genom en särskild lag, som nu erhållits för så väl Norrbottens som Vesterbottens län.

Man sökte då, liksom ännu, annullera de uppgifter, som till stöd för behofvet af den särskilda skogslagen lemnades. Men nog bör man hafva förtroende för hvad kommuner och myndigheter samt embetsmän officiellt yttrat i denna fråga inom hvar sitt län. Jag skulle visserligen i likhet med en föregående talare anse det vara bra, om *hvarje län* kunde komma in till Konung och Riksdag och begära en särskild lag för sin skogsvård, men jag befara att medan man funderar på lämpligaste och rättvisaste skyddet, så försvinna våra värderika skogar. Om vi kasta en blick på vår exportlista, så finna vi att vår trävaruexport på de senare tjugu åren stigit i hög grad; trävarorna äro vår största exportartikel, och skogens återväxt kräfver lang tid. Och då vi nu snart må hända stå färdiga att i föreliggande stora frågor fatta beslut om kostnader, som komma att blifva orimliga för framtiden, torde det väl vara allt skäl att göra något för att bevara landets största och dyrbaraste egendom — våra skogar, på det landet, om möjligt, må kunna bära den ökade bördan.

Ehuru icke fullkomligt nöjd med reservantens förslag, vill jag således, hyllande den satsen, att något alltid är bättre än intet, yrka bifall till detsamma.

Herr Samuel Johnson: Jag hade icke tänkt begära ordet i denna fråga. Men med anledning af hvad jag hört uppläsas ur Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes femarsberättelse fran Jönköpings län, har jag ansett det vara min skyldighet att omtala det verkliga förhållandet. Hvad i nämnda berättelse omförmäles, tyckes nemligen innehålla mycken öfverdrift. Så t. ex. yttras rörande Östra härad i Jönköpings län, att detta skulle hafva undergått så stor skogssköfving, att der fans knappt kvar bränsle till husbehof. Detta påstående är alldeles grundlöst och innebär helt enkelt en orimlighet, då man tager i betraktande att denna ort ligger alltför långt aflägsset fran jernväg, att någon skogsafverkning der i stor skala skulle kunna löna sig. Jag förstår icke hvarifrån Kongl. Maj:ts Befallningshafvande fått denna uppgift. Sannolikt är det från ett enda hemman, som ligger på gränsen och icke mer än 2 mil från jernväg. Jag menar det helt säkert för herrarne bekanta Trishult, som för några år sedan köptes af en dansk, som i

Om lagstiftning till förekommande af skogs-förödelse.
(Forts.)

Om lagstiftning till förekommande af skogsförödelse.
(Forts.)

dagligt tal kallades för Bang & C:o, och som uteslutande hade för afsigt att afverka skogen, hvilket också gjordes till den grad att der nu nätt och jemt finnes skog qvar till husbehof. Men så är, dess bättre, icke förhållandet i öfrigt inom Östra härad, utan tror jag att skogen der är ganska väl skyddad. Emellertid vill jag icke bestrida, att en skogslagstiftning vore ur vissa synpunkter både behöflig och nyttig; men huruvida den bör gå i den af reservanten angifna riktningen, det lemnar jag derhän. Icke tror jag mycket vore dermed vunnet. Skogsegarne komme att på detta sätt blifva så beroende af godtycket, att jag icke förstår på hvad sätt man skulle riktigt klokt kunna reglera saken och komma från en mängd olägenheter. Ty alltjemt skulle tvister och rättegångar uppstå, och jordegarne finge vidkännas många uppförfingar, innan de finge börja att afverka skogen, änskönt de ville göra detta på rationelt och förständigt sätt.

Vore det med en återremiss af utlåtandet utsigt att vinna något, skulle jag ingenting hafva mot ett sådant yrkande. Men då, efter hvad vi hört af Lag-Utskottets ledamöter, så icke är förhållandet, anhåller jag om bifall till utlåtandet. Måste vi hafva en lagstiftning i denna sak, bör den i första hand afse bestämmelse för återplantering af den skog, som afverkas, samt mot att afverkning äfven af mindre dimensioner, exempelvis s. k. pitprops, får ega rum. Men som något förslag i den riktningen nu icke föreligger, och jag dessutom tror att det icke är farligt att uppskjuta saken till ett annat år, yrkar jag, såsom sagdt, i närvarande stund bifall till Utskottets hemställan.

Herr Wallenius: Då en min länskamrat, tillika ledamot i Lag-Utskottet, yttrat att inom Skaraborgs län icke någon skogsförödelse egt rum, utan att derstädes allt vore väl bestäldt med skogen, har jag icke velat låta ett sådant yttrande passera utan att deremot inlägga min gensaga. På de senaste tjugu å trettio åren hafva de vackra och värdefulla skogarne, som förut funnits på de stora godsens i Skaraborgs län, den ena efter den andra spårlöst försvunnit; hemman efter hemman uppköpas endast för att komma åt skogen, som också alldeles bortugges. Allt hvad som nu i länet återstår af värdefull skog är högst ringa, och att de flesta trakter, der förut grann skog växte, nu förvandlats till kala ödemarker, det vet nog min ärade länskamrat. Det är väl sant, att han bor i en undangömd trakt bortåt Vettern, der skogsafverkningen ännu icke antagit några större dimensioner i anseende till bristande kommunikationer. Men sedan nu Karlsborgs-banan blifvit färdig, skall det nog icke fela att stormar äfven skola hvina om hans knutar och der snart vara lika kalt och skoglöst, som annorstädes i länet.

Att lagstifta i den förevarande frågan är ganska kinkigt. Frågan är ytterst ömtålig, och jag vet, snart sagdt, ingen utväg att härvidlag få ett skapligt botemedel, emedan man alltid måste råka in på eganderätten. Kanske vi skola förstöra vårt land för att sedan begifva oss af till andra trakter af jorden och sköfva äfven der. Må hända är detta människoslägtets lott. Men jag hoppas dock att det ännu finnes folk, som är hugadt för att bevara vårt land från total skogsförödelse. I den riktningen synes mig reservantens förslag gå. Ej heller kan jag

se någon fara i detta förslag. Enligt detsamma skulle det nemligen fordras två tredjedelars majoritet inom landstinget för att detta skulle kunna besluta tillämpning af särskild skogslagstiftning för ett län eller ett visst område af vårt land, der sådant finnes vara nödigt för skogens bevarande. Som detta enligt min åsigt är ett godt och välvist förslag samt tillika bereder utsigt för orternas befolkning att få förhoppningar uppfyllda, som i detta afseende kunna näras, så förenar jag mig med dem, som yrka afslag å Lag-Utskottets hemställan och bifall till reservationen.

Om lagstiftning till förekommande af skogsförödelse.
(Forts.)

Herr Liss Olof Larsson: Det kan knappast förnekas att i fråga om skogens skötsel likasom på hvarje annat område det alltid finnes någon som misshushållar. Jag hemställer dock, om skogsegarne i detta afseende göra sig skyldiga till större misshushållning än andra personer på andra områden. Jag tror också att i denna fråga här förekommit mycket, som är öfverdrifvet. Man har ju hört talare påstå, att man skulle aldeles förderfva och ödelägga vårt land, om man icke bifölle reservationen till Utskottets betänkande. För min del anser jag likväl att man först och främst öfverskattar faran och vidare hoppas för mycket af det förslag, reservationen innehåller. Det lider väl icke något tvifvel att icke Riksdagen kan lagstifta i ämnet och åvägbringa den lag, som nu är ifrågasatt, ty öfver Riksdagen står ingen makt. Man behöfver icke till stöd för sådan rätt åberopa exempel från 16:de och 17:de århundradena, då man genom lagstiftning ingrep i eganderätten till skog. I andra fall brukar man vanligen icke åberopa dylika förbud, som äro hinderliga för den enskilda hushållningen, utan tvärt om söka undanrödja de ännu befintliga. Det har icke så litet förvånat mig att motionären kunnat framkomma med sitt ifrågavarande förslag, och det förefaller mig, som om han skulle känna sig icke så litet öfverraskad öfver att hans motion erhållit det förnämsta understödet just från det håll, derifrån det nu kommit. Vi äro mycket tacksamma för det vi från de flesta stadsrepresentanter fått höra, att vår jord skulle blifva utsatt för stor fara, om icke man ingrepe i jordegarnes rättigheter och stälde dem under förmyndarskap. Jag vill visserligen icke bestrida att dessa representanter ega den sakkännedom att de derpå kunna grunda de farhågor, som de uttalat. Men man har äfven på landsbygden någon kännedom i detta fall, om ock den icke är så stor som stadsrepresentanternas, och jag får säga, att åtminstone i den trakt, jag tillhör, faran för landet icke anses så stor, som dessa herrar vilja drifva den till. Jag är icke särdeles gammal man, men jag kommer mycket väl i håg att för icke längre tid än 25 å 30 år sedan fick nästan all skog i min hemort stå och ruttna ned. Det fans nemligen ingen, som ville köpa skog. Den användes väl till husbehof, men dertill kunde icke åtgå synnerligt mycket. För resten fick skogen, såsom jag nämnde, ruttna ned eller ock ödelades den till stor del genom skogseldar. Då hördes ingen påstå att någon fara för landet vore på färde, och då yrkade icke heller någon att man skulle lagstifta i afseende å hushållningen med skogen. Sedan kom en tid, då skogen började få värde. Skogseffekter fördes utefter elfvarne ned till de stora sågverken, och penningar inflöto för skogen. Men då började man säga, att fara

Om lagstiftning till förekommande af skogsförödelse.
(Forts.)

kunde uppstå för landets välfärd. Den påföljden hade dock skogens ökade värde, att man åtminstone icke inom den ort, som jag tillhör, lät den värdefulla skogen ruttna ned, eller utrustade folk för att å aflägsna trakter afbränna skog till betesmarker. Nu vill man lägga all makt i Konungens Befallningshafvandes händer i fråga om den enskildes hushållning med sin skog. Det är ganska eget att från samma håll, der man i andra fall hyser rätt stora farhågor för att utvidga myndighetens makt, anser man icke någon fara vara för handen genom en sådan utvidgning, när det gäller de enskildes rättigheter. Då är man färdig att kasta all makt i Konungens Befallningshafvandes händer och föreskrifva, att han skall kunna när som helst utfärda förbud mot afverkning af skog. Annars brukar man allt mer och mer frigöra befolkningen från de tvång, som förut bundit dem i vissa afseenden, men i detta enstaka fall föreslår man att strypa till och utvidga myndigheters makt till att kunna ingripa i den enskildes hushållning.

Enligt det ifrågavarande lagförslaget skulle det bero på en pluralitet af två tredjedelar inom vederbörande landsting, huruvida de ifrågasatta bestämmelserna skola gälla för ett visst landstings område eller någon del deraf. Jag vet icke huru det skall komma att gå med denna sak inom de olika landstingen. Men jag är öfvertygad om att, derest det inom det län, jag tillhör, skulle bero på befolkningen huruvida lagen skall komma att träda i verket, denna icke skulle blifva gällande i länet. Deremot tror jag att, om beslutanderätten i detta afseende skulle ligga hos landstinget, såsom det nu är sammansatt, det nog kunde hända att lagen komme till stånd. Man får nemligen komma i häg, huru rösträtten till landstingsmannaval är beskaffad, samt huru litet inflytande vid sådana val de mindre jordbrukarne hafva i många trakter af vårt land.

Jag har hört i öfrigt rätt kloka och förståndiga personer — embets- och tjänstemän och andra som behöfva köpa bränsle — säga, att det voro nödvändigt stadga ett förbud mot skogsafverkning. Man ser huru timret flyter fram i elfvarne och huru tusentals stockar årligen föras till utlandet, säga de, och detta borde nu hindras. Men hvarför skulle man då förhindra egarne af dessa timmermassor att tillgodogöra sig sina skogar på fördelaktigaste sätt. Svaret härpå är helt enkelt: för att få veden billigare. Sedan jag kom hit till orten, säga de, har priset på ved blifvit mycket dyrare än förut, och det är nödigt att göra något för att få ner priset. Det är tydligt att på den tiden, då den skog, som icke nedhögs till ved, fick ruttna ned, var priset på veden långt billigare än nu, och det är denna lyckliga tid dessa herrar vilja återföra; af detta skäl vilja de ställa skogsegarne under förmynderskap. Jag vill visst icke påstå att deras afsigt är att skada andra, men, emedan de anse det vara nyttigt för landet att få veden för godt pris, äro de icke rädda för att klämma till och göra landstinget till förmyndare för skogsegarne. Emellertid kan det vara ovisst, om landstingen i de orter, der lagen förmenas vara mest behöflig, är så sammansatt, att lagen antages och det afsedda ändamålet vinnes. Är man öfvertygad om att landet genom skogsafverkningens missbruk står på branten af sin undergång, då bör man icke lemna åt landstinget att efter godtfinnande besluta, utan då bör Riksdagen med ens klämma till, ty lemnar man

saken i landstingets hand, och dessa icke göra tillämpning af lagen, hvad har man då vunnit? För min del åtminstone skulle jag icke vilja afstå från min sjelfbestämmelserätt och lemna den i landstingets hand, der jag icke alls kan vara säker om att en sådan lag kommer till stånd, om jag nemligen verkligen vill vinna det ändamål som här åsyftas, eller att rädda hela landet från en förment undergång.

Jag har verkligen förvänat mig öfver många af dem, som här i dag biträdt reservanternas förslag. Att detta hos en del kunnat vinna bifall, förundrar mig visst icke, men det som förvånar mig är att se flere af dem, som annars hysa stor befäklighet vid att inrätta nya tjänstebefattningar, nu med stor ifver vilja vara med om den massa nya tjänstemän, man här vill tillskapa. I § 3 mom. 2 säges, att till der omtalade tillsyningsmänsbefattningar icke få utses jägeritjänstemän. Det skall således tillskapas alldeles nya tjänstemän, som skola aflönas af landstingen. För min del får jag dock säga att jag tycker man har tillräckligt med tjänstemän förut, och att man därför borde vara åtminstone mycket tveksam för att i så stor skala, som här är i fråga, tillskapa nya sådane. Under hvilka förmyndare är det da man vill ställa jordbrukarne? Först och främst under desse så kallade sakkunnige personer, hvilka i många fall mindre förstå dessa saker än skogssegarne sjelfva, men som dock, därför att de fått stämpel på att vara sakkunnige, också äro det i trots af allt. Jag påminner mig härvidlag, hurusom det förr öfvergått till ett ordspråk att den, som ej dugde till något annat, skulle blifva jägeritjänsteman. Den tiden är visserligen nu försvunnen, men nog hafva jägeritjänstemännen äfven på senare tider gifvit exempel på, att det ej står så alldeles helt till med deras vetande. Huru skall det gå, om dessa sakkunnige personer bega något misstag? Jo, säger man, da får jordegaren klaga. Sedan han salunda först fått underkasta sig trakasserier och bråk, får han klaga, men, huruvida något dermed kan vinnas, derom kan man hysa tvekan, ty det är icke så lätt att mot dessa så kallade sakkunnige män vinna rätt. Man kan härför åberopa mångfaldiga exempel, men jag skall inskränka mig till att anföra ett enda sådant. För några få år sedan tilläto sig några mäktiga bolag att dels gräfva dels bortspränga sten å andras mark, emedan detta pastods vara nödvändigt för deras flottning af timmer. Jordegarne, som icke visste huru mycken skada de ämnade göra å deras egendom, och som icke kunde få veta det, togo syn på stället med biträde icke af sakkunnige män utan af män af allmogen, öfver den lidna skadan och begärde sedermera kvarstad. Ansökningen om kvarstaden utställdes till besvarande, men bolagen förklarade att den, som härpa skulle ingå i svaromal, icke var hemma, ehuru han icke lär hafva varit långt borta, och på det sättet uppsköts kvarstaden. Under tiden gifvo bolagen ordres derom att arbetsstyrkan skulle fördubblas och arbetet af alla krafter påskyndas, samt sade derefter: »nu är arbetet färdigt, och nagon kvarstad på arbetet erfordras därför icke». Saken kunde dock icke afgöras utan genom tillkallande af sakkunnig person, och denne förklarade, att det verkställda arbetet vore alldeles nödvändigt för flottningen och skadade alldeles icke jordegarne. Följden häraf blef att de stackars jordegarne, som voro dumma nog att söka skydda sin egendom mot de mäktiga bolagen, dömdes att betala alla kostnader och för öfrigt låta sig nöja med det

Om lagstiftning till förekommande af skogsförödelse.
(Forts.)

*Om lag-
stiftning till
förekommande
af skogs-
förädelse.*
(Forts.).

våld för hvilket de varit utsatta. De måste klaga och gå genom alla instanserna, innan de slutligen hos Kongl. Maj:t fingo så till vida rätt, att de icke behöfde vidkännas andra än sina egna kostnader, hvilka i förhållande till deras tillgångar icke voro så ringa.

Man ser här af, att i fall man till någon del kan få rätt emot dessa sakkunnige personer, så är det förenadt med mycket besvär och kostnader. Äfven om dylika sakkunnige män, som nu skulle komma att yttra sig innan den enskilde sattes under det förmynderskap som här afses, beder jag få framdraga ett exempel. Det fans i vårt land för ätskilliga år sedan en kommun, der skogen icke var afvittrad och der man således icke heller hade rätt att hugga skog till afsalu. På derom gjord anhållan, erhöles dock ibland Kongl. Maj:ts tillstånd att hugga något af skogen, som då skulle utstämplas af jägmästare. Men så bar det så till, att det fans en jägmästare, som förklarade, att här funnes en stor trakt af skogen, som vore angripen af mask och benägen att torka. Masken var jägmästaren sjelf, ty han ville komma åt stämp- lingskostnaden, påstodo somliga — det var de som voro elaka, och som icke sågo till hvarken mask eller torrskog. Emellertid erhöles afverk- ningsrätt, dock med skyldighet för socknemännen, som egde skogen, att sedan de tagit bort allt dugligt virke, skulle allt det öfriga samlas ihop och brännas upp, hvarefter sadd skulle ske å den afröjda marken. Socknemännen, som funno föreskriften besynnerlig — jag hade så när sagt tokig — fruktade för stora kostnader, ty det var ej någon små- sak att hugga ner all skog å en areal af så stor omfattning — anhöllo att få betala en viss summa, mot hvilken de skulle vara frie både från röjning, bränning och såning. Efter vederbörandes hörande beviljades dem detta mot, om jag mins rätt, 1,500 kronor. Derefter såldes å auk- tion all den skog, hvartill köpare då kunde erhållas, det vill säga alla träd, som 10 alnar från roten höllo 10 tum i genomskärning och der- utöfver. Den sakkunnige hade uppgifvit, att å trakten skulle finnas cirka 20,000 timmerträd eller timmer — jag mins ej hvilketdera, men der utdrefs mer än dubbelt och ändå återstod mycket — den sakkunnige hade misräknat sig. Nu uppstod tvist emellan socknemännen och köpa- ren, och denna tvist bilades bland annat derigenom, att köparen skulle få köpa träd om 9 tum vid nyssnämnda längd från roten, men den som satte p häremot, det var den sakkunnige, ty han hade i sitt hufvud att dessa träd skulle brännas, och socknemännen måste gå till högre myn- dighet innan de fingo rätt att tillgodogöra sig och undan elden rädda dessa timmerstockar, som genom förbättrade konjunkturer fått värde och köpare. Sedan timmerskogen var afverkad, voro ock masken och torkan försvunna. Emellertid visste de ej rätt hvem som skulle hafva de der penningarne, hvarför kommunen gick in med en ansökning att få dem ater. Och efter vederbörandes hörande och sedan uttrönt blifvit, att det icke fans några maskar, fingo de igen sina penningar; och så slutade den historien.

Jag har härvid endast velat fästa uppmärksamheten på, huru sak- kunnige ibland kunna raka ut för misstag. Dock är det i de sakkun- niges händer man vill lägga statens väl eller ve. Man säger, att det är nödigt tillsätta tillsyningsmän för att tillse, huru den enskilde sköter sin skog. Det är alldeles nödvändigt, ty om han går på som hittills, så

blir han utfattig, och hans efterkommande hafva ej något att lefva af, och så blir landet totalt utarmadt. Om man skulle slå in på den principen, att staten äfven i andra fall skall ingripa i den enskildes rätt, så undrar jag hvad herrarne skulle säga. Staten ger t. ex. rätt stora löner åt sina tjänstemän, men det händer rätt ofta att de lefva så att de göra slut på sina löninkomster, och när de blifva gamla, hafva de intet att lefva af, och då skall man gifva dem pension, och när de äro döda, skall man gifva understöd åt deras enkor och barn, som de lemnat alldeles utblottade. Man skall väl då också böra tillsätta tillsyningsmän för att se efter att de lefva så att de icke allenast kunna försörja sig sjelfva till döddagar, utan ock lemna något åt hustru och barn att lefva af. Hvad säga herrarne om ett sådant förslag? Jo, det vore galet, men på det sättet kan man komma till ytterligheter, om man går in i den enskildes hushållning. Man stöter på svårigheter på alla håll, den ena olidigare än den andra och den ena lika berättigad eller lika oberättigad som den andra. Jag är därför öfvertygad, att det vore så godt att vi hädanefter, som hittills, bibehölle vår handlingsfrihet och icke lade band på eganderätten. Dock tror jag att det är rätt, att man upplyser hvarandra ömsesidigt. Jordegarne kunna då upplysa om huru enkelt man lefver på landet, och herrar stadsbor lära landtbon att hushålla med sin skog; men må hvar och en få hafva sin frihet, det blir till ömsesidig batnad och till fördel för alla.

För min del yrkar jag bifall till Utskottets betänkande.

Herrar *A. Magnuson, C. Johansson* i Hansjö, *J. W. Svensson, N. Nilsson* i Vrängbol, *J. Andersson* i Jönvik, *J. G. Jansson* i Hemmarö, *And. Bengtsson* och *Bengt Bengtsson* instämde i Herr Liss Olof Larssons anförande.

Herr Gustaf Jonsson: I fråga om skogslagstiftningen hafva meningarne alltid varit mycket delade; men när man vill anföra sådana bevis för riktigheten af sin åsigt, som den näst föregående talaren gjort, då tror jag att man kan hafva att befara, att det icke ligger några ädla motiv till grund för bevisföringen. Jag ser saken från en annan sida, än han gjorde. Jag vill visst icke påstå, att någon skogsbrist förefinnes öfver hela landet, ty den stora export, som pågår, visar motsatsen, att det nemligen finnes mycken skog kvar i Sverige. Men man kan vara berättigad att hysa fruktan därför, att, om det fortfar som hitills, denna skogsbrist skall inträffa, samt att denna skogsbrist kan komma att kännas så hårdt, att man får ångra, att man så länge som skett dröjt med att åstadkomma en lag, som kan förhindra skogssköfling. Min erfarenhet, likasom min kamrats här, motionären i frågan, föranleder oss att med ett visst missnöje se, det ungskogen raseras såsom nu sker. Och största orsaken härtill ligger just deri, att det nu mera är en affär att köpa skog. Hemmansegare så väl som gödsegare sälja hela skiften skog, utan att sälja den öfriga egendomen. Genom dessa skogsförsäljningar afrödjas hela trakter, utan skyldighet till återplantering, eller till att kvarlemna några fröbärande trån. Jag hemställer, om detta i längden kan passera, eller om icke något måste göras deremot. Det förslag, som här föreligger, är åtminstone, enligt min åsigt, icke sådant, att

Om lagstiftning till förekommande af skogsförödelse.
(Forts.)

Om lagstiftning till förekommande af skogsförödelse.
(Forts.)

man behöfver draga sig för att deråt skänka sitt bifall. Jag anser, att reservationen innehåller så stora garantier mot möjliga öfvergrepp — då det beror på två tredjedelar af landstings ledamöter att antaga den lag, som reservationen åsyftar — att det redan deri på förhand finnes säkerhet derför, att lagen icke skall tillämpas der det icke behöfves. I öfrigt har jag blott en anmärkning att göra, nemligen mot § 2. Det heter der: »sker afverkning af skog å mark, som enligt föregående § skall bibehållas till skogsbörd». Den nya lagen komme således att tillämpas endast i fråga om den afverkning, som kan komma att ega rum efter dess antagande, men icke i fråga om sådan afverkning, som redan försiggått, i följd hvaraf de skogsegare, som hittills så sköflat sina skogar, att kanske knappt ett enda träd finnes kvar, icke skulle blifva förpligtade att draga försorg om skogens återväxt. Detta anser jag vara en ganska stor brist i förslaget, ty enligt min åsigt bör lagen vara sådan, att genom densamma söres för att all skogsmark inom landet blir försatt i godt skick för återväxt. Som emellertid ännu många talare torde återstå, skall jag icke längre upptaga Kammarens tid, utan anhåller att för närvarande få yrka bifall till reservanternas förslag.

Herr Aug. Peterson: Herr Talman! Det var de af Herr Magnus Jonsson uttalade tvifvelsmål angående tillförlitligheten af de utaf Konungens Befallningshafvande i deras femårsberättelser meddelade uppgifter, hvilka upplästes af Grefve Björnstjerna, som gäfvo mig anledning att begära ordet. Han nämnde dervid särskildt Blekinge och höll före, att ledamöterna af denna Kammare, hvar för sin ort, kunde lemna vida tillförlitligare upplysningar än vederbörande länsstyrelser. För min del är jag dock icke i samma lyckliga belägenhet som en representant, Herr Samuel Johnson från Jönköpings län, hvilken nyss hade ordet, att kunna säga, att uppgifterna i senaste femårsberättelsen, hvad Blekinge beträffar, äro öfverdrifna; de ega ty värr sin fulla rättighet. Lika med motionären anser jag derföre, att något bör göras för att åvägabringa skydd mot den nu pågående skogsafverkningen, hvilken, åtminstone inom den provins jag tillhör, bedrifves alltför hänsynslöst. Som herrarne väl, veta är Blekinge en kustprovins, och de lättade tillfällen till afsättning, som detta läge medfört, hafva framkallat skogsafverkning i stor skala, eller så, att skogshushållningen inom denna provins har så långt jag minnes tillbaka stått under all kritik.

Här har i dag, likasom när det var fråga om att till Vesterbotten utsträcka tillämpningen af den s. k. norrbottenslagen, såsom ett viktigt skäl mot reservanternas förslag anförts, att man bör taga sig till vara för att ingripa i den enskildes eganderätt, och en talare på dalabänken har ifrågasatt, om man icke då äfven borde ställa tjenstemännen under tillsyn, så att de icke lefva öfver sina tillgångar. Ja, det kan man ju redan nu förekomma, om man så vill, med tillhjälp af konkurslagen. Om den enskilde, han må vara tjensteman eller icke, misshushållar med sina tillgångar, så kan man ju genom konkurs tvinga honom att afstå dessa tillgångar och låta dem förvaltas af borgenärerna. Dessutom har man ju äfven den utvägen att sätta en sådan person under förmyndare.

Samme talare yttrade äfven att det icke vore att undra på, att reservationen vunne understöd af stadsrepresentanter, emedan det var stadsrepresentanter som reserverat sig, men deremot vill jag erinra, att åtminstone två af reservanterna, Herr Grefve Mörner och Herr Levin, äro representanter för landsbygden.

Emellertid kan det i denna fråga, likasom i åtskilliga andra, inträffa, att den enskilde representantens åsigt står i strid med hans kommittenters, och detta kan ju vara rätt obehagligt. För min del tror jag nog också, att många af mina kommittenter, som sitta med små hemman, äro af olika åsigt med mig och skulle anse det högst obilligt, om de icke skulle få hugga ned skogen till ved, det enda hvarmed de kunna skaffa sig kontanta penningar. Men den enskilde representantens öfvertygelse må dock få gälla hvad den kan.

Jag tror att reservationen är ett förmedlingsförslag, då ju någon särskild lagstiftning icke kan ifrågakomma, så vida icke landstinget anser den vara behöflig; och så pass mycket vitsord bör man väl kunna tillerkänna länets representation. Jag anhåller om bifall till reservationen.

Herr Rydin: Jag uppkallades med anledning af den ärade dala-representantens yttrande, rörande de motiv, som skulle ligga till grund för att man önskade framgång åt detta lagförslag. Han yttrade nemligen att orsaken, hvarför embetsmännen så ifrigt yrkade bifall till detsamma, vore den att de hoppades att genom förslaget antagande vedprisen skulle blifva billigare, och redan häruti fann han ett tillräckligt skäl för att påyrka förslaget förkastande. Ett annat skäl för afslag fann den ärade talaren uti den omständighet att, om man gifvit akt uppå hvilka som talat för förslaget, dessa befunnits hufvudsakligen hafva varit stadsrepresentanter, och häraf fann han sig föranlåten att hemställa, huruvida det kunde vara skäl att antaga förslaget. Vidare framhöll han, såsom ett ytterligare skäl för afslag, den förfärliga inskränkning uti den enskildes hushållning, som skulle blifva en följd af förslaget antagande. Hvari komme då denna inskränkning att bestå? Jo, uti ingenting annat än deri, att egare af skogsmark blefve förbunden att tillse hvad som icke är mer än hvarje människas pligt att tillse, som är nog lycklig att vara jordegare, nemligen att skogen vårdas och hålles i sådant skick, att den icke förstöres; och att granarne icke lida något men. Jag vädjar till hvem som helst inom Kamraren, om det kan anses ligga någonting obilligt uti en sådan föreskrift, i synnerhet der, såsom fallet är i Dalarne, till hemmanen höra stora skogsvidder, och om följaktligen denna »inskränkning i den enskildes hushållning» samt skogens ställande under en viss tillsyn verkligen äro någonting att skrämma med. Den ärade talarens hela argumentation var alldeles på sned, och detta märktes ännu tydligare, när han, efter att hafva framhållit de vador, som skulle vara förenade med ett bifall till förslaget, ändtligen medgaf att, om lagen af Riksdagen antoges, den dock icke vore ovilkorligt bindande, utan blefve det först sedan de särskilda länens representanter antagit den att gälla, hvar inom sitt län. Men då dugde icke heller detta, menade han, ty lands-
tingen kunde bestå till hufvudsaklig del af embetsmän och brukspatro-

*Om lag-
stiftning till
förekommande
af skogs-
förödelse.
(Forts.)*

*Om lag-
stiftning till
förekommände
af skogs-
förödelse.
(Forts.)*

ner, hvilka icke hade samma intressen som de mindre hemmansegarne. Man får väl dock icke låta sådana enskilda personliga motiv, som icke höra till frågan, vara bestämmande i densamma, och jag hemställer till Kammaren, om en sådan beskaffad motivering för förslagets förkastande bör lemnas oanmärkt.

Herr *Lindmark* instämde med Herr Rydin.

Herr Ekenman: Det var med anledning af några yttranden, som nyss faldes här i Kammaren af en ärad representant från Dalarne, som jag tog mig friheten att ännu en gång begära ordet. Han har med vanlig talang tillagat en ragout af hvad som under diskussionen förekommit, och då jag dervid fick släppa till en väsentlig del af ingredienserna, som dock under hans konsternas händer undergått en högst besynnerlig metamorfos, så må det tillåtas mig att i minnet återkalla något af hvad under öfverläggningen *verkligen* blifvit yttrat.

Han sade, bland annat, att jag skulle hafva yttrat, att om reservationen icke bifalles, så är det slut med landet. Nej, något sådant har jag aldrig yttrat; jag sade att om skogen utödes, blir landet obeboeligt. Jag hemställer, om det icke är en väsentlig skillnad mellan dessa båda påståenden.

Vidare förebrådde han mig att jag citerat åtskilliga gamla lagar och förklarade, att om man också för ett par hundra år sedan var nog oförståndig att vilja söka genom inskränkning i eganderätten skydda skogen, så kunde detta icke utgöra något skäl för oss att nu bifalla motionen. Ja, nog anförde jag några gamla lagar, men jag återopade äfven andra af temligen färskt datum, t. ex. vesterbottenslagen, och den lär väl icke vara stiftad för tvåhundra år sedan.

Han förklarade äfven, att det vore olämpligt, att landstingen skulle tillsätta särskilda tillsyningsmän, då vi ju redan hafva af staten aflönade jägeritjenstemän, hvilka väl vore erfarna och kunde sköta den saken. Men om man tror, att han i stället för af landstinget tillsatte tillsyningsmän således hellre ville hafva statens jägeritjenstemän, då misstager man sig storligen; ty sedan han först expedierat landstingets tillsyningsmän, så öfvergår han till statens tjenstemän, och förklarar att de duga då rakt ingenting til; och man torde därför kunna hafva skäl antaga, att han helst ser, att det icke finnas några tillsyningsmän alls.

När han slutligen talade om det förmynderskap man genom den föreslagna lagen ville pålägga det svenska folket — ett uttryck, som han i sitt anförande flere gånger upprepade — och tillade, att man borde väl vara glad, att folket numera lärt sig att taga vara på skogen, så att den icke vidare behöfde stå och ruttna bort, så skulle man nästan kunna tro, att han aldrig läst igenom reservanternas förslag. Dess syfte är nemligen eldeles icke att förbjuda någon att afverka sin skog, endast att ålägga skogsegaren att sörja för återväxten; man har icke velat göra sig till förmyndare för det nu varande slägtet, men man har velat att staten skulle taga vard om kommande släktens intressen, så att vi ej till dem öfverlemnas ett på skog helt och hållet utblottadt land.

Jag vidhåller mitt yrkande om bifall till reservationen.

Om lagstiftning till förekommande af skogsförödelse.
(Forts.)

Herr Sven Andreasson: Det synes väl vara mycket fosterländskt att man påyrkar bifall till reservanternas förslag för att åstadkomma en på sitt sätt välbehöflig kontroll öfver värden af landets skogar, men jag vågar påstå att man kan vara lika fosterländskt sinnad, om man yrkar bifall till Utskottets förslag. Jag fattar mycket väl den ärade motionärens välvilja och omtanke för landets bästa, men jag fruktar för att hans förslag är något opraktiskt. Hade förslaget endast äsyftat att betrygga skogarnes återväxt, så skulle jag hafva kunnat vara med honom, ja, äfven om han ifrågasatt att på tullagstiftningens väg söka förhindra exporten af ungräd, men när han vill ställa oss under ett slags förmynderskap, som jag emot den siste talaren vågar påstå dock komme att införas, i fall motionärens eller reservanternas förslag antoges, så kan jag icke annat än påyrka begge förslagens förkastande. I § 2 heter det nemligen, att Konungens Befallningshafvande skulle ega att, »om så nödigt pröfvas, ställa den återstående skogen, eller viss del deraf, vid vite under förbud antingen så, att den ej må anlitas för annat än husbehof, eller ock på det sätt, att träd under vissa dimensioner ej må från egendomen säljas eller bortföras.»

Sedermera beder jag att få erinra om hvad som står i § 4. Der heter det: »Kongl. Maj:ts Befallningshafvande ege ock att, der det af omständigheterna påkallas, genom särskildt beslut, ställa skog tills vidare under sadant förbud, som i § 2 omförmäles.» Kan man tro att detta endast skall afse skogssädd?

I sitt anförande yttrade motionären, att han ansåge denna lag icke utgöra något ingrepp i den enskildes eganderätt. Jag hade trots att stiftandet af sådana lagar, som icke betryggade den enskilde i hans eganderätt utan endast inskränkte den lagliga eganderätten, ingrepe i folkets lagbundna frihet; och det gör, så vidt jag kan förstå, denna lag.

Motionären har äfven sagt, att den nuvarande egaren tillgrepe efterkommandes tillgångar. Det har redan en talare på dalabänken yttrat sig öfver, liksom angående hans påstående att en skog skulle behöfva 300 år för att växa upp. Det tror jag icke mycket på, och det visar enligt mitt förmenande blott att han har ringa erfarenhet i detta fall.

I förslaget talas om mark, som afstänges till beteshage. Huru stor skall den vara? Derom finnes ingen bestämmelse. Jag tror för min del, att om man ändrade lagstiftningen i fråga om stängselskyldigheten, hvarigenom inskränkning i betningsrätten egde rum, så skulle man på sadant sätt mycket bättre kunna medverka till skogarnes återväxt och bestånd.

En ärad talare på vestmanlandsbänken ordade något om att man för i tiden endast fick hugga stubbar, vindfällen o. d., men att förhållandet nu är annorlunda och att vi nu äro långt friare. Deruti kan jag för min del icke se något ondt.

Sedan det nu gjorts åtskilliga ändringar i förslaget, och yrkanden om återremiss förekommit, så tror jag icke att det skulle vara lämpligt återremittera frågan, icke heller om man antog reservantens förslag, och jag anser det därför vara lämpligast att man nu afslår hela lagen.

Om lagstiftning till förekommande af skogsförödelse.
(Forts.)

Herr A. P. Danielson har yttrat, att gotlänningarne äro belåtna med den särskildt på Gotland gällande skogslagen. Det, som nu af reservanten föreslagits, är på sätt och vis blott ett uppkök på Gotlands skogslag. Jag vill därför bedja att få erinra om innehållet af denna lag. I § stadgar, att all af naturen till skogsbörd egnad mark skall dertill bibehållas. 2 § säger att blifver sådan mark, som i 1 § omfattas, till annat ändamål än der oförmåles använd, eller om skogsbörden äfventyras, så skall Konungens Befallningshafvande vid verkande vite förbjuda att skogen tills vidare användes till annat än husbehof. De öfriga §§ innehålla bestämmelse angående de tjenstemän eller åtgärder, som äro behöfliga för lagens tillämpning. Det stadgas att 2 gode män skola väljas inom hvarje länsmansdistrikt för att biträda skogsbetjeningen vid stadgade besigtningar, när förbud egt rum och öfverträdelse deremot förekomma. I den nu föreslagna lagen stadgas blott, att desse gode män skola väljas inom länet. Skola de nu från en helt annan del af länet inkallas, så kan detta blifva dyrt och svårt nog för den fattige skogsegaren. Jag tror därför att dessa stadganden borde hafva ungefär liknande lydelse jemväl nu.

Man säger nu, att landstingen sjelfve medgifvit nödvändigheten af dylika åtgärder. Jag ber i detta afseende att få omnämna hvad som egt rum i Elfsborgs län. Der föreslogs för några år sedan af Konungens Befallningshafvande, att Elfsborgs läns landsting skulle antaga Gotlands skogslag. Jag fruktar att man då icke hade fullt reda på hvarken hvad lagen innehöll eller hvad tillämpningen af densamma skulle innebära. Det stora inflytande och vackra tal, som då af en framstående man hölls, föranledde emellertid att landstinget med ganska stor majoritet antog Gotlands skogslag för Elfsborgs län, ehuru den sedermera icke kom till tillämpning, emedan den lyckligtvis icke blef sanktionerad af vederbörande. Vi möttes någon tid derefter några stycken vid ett landtbruksmöte i Alingsås, föranstaltadt för Kullings och angränsande härad, och fråga uppkom om denna lag. Flere landstingsmän, som röstat för lagen, närvaro då jemväl. Jag uppmanade dem flere gånger att söka gifva skäl för sitt röstande, ty de medgafvo att de röstat för lagen, men de yttrade intet. Mötet beslöt nästan enhälligt, att en sådan lag vore högst skadlig för Elfsborgs län. Der ser man, på hvilket sätt man kan inom landstinget genomdrifva en lag, och jag är viss om att denna lag i all synnerhet skulle blifvit olycksbringande för Elfsborgs län.

En ärad talare har sagt, att statens väl skall ställas högre än den enskildes. I afseende härpå beder jag att få säga, att den enskildes väl är statens och om man lägger band på den enskilde, så ingriper man i folkets frihet och i statens väl. Förr i tiden svedjade man ner och brände stora skogssträckor för att få betesmark. Nu gör man icke så. Nu, sedan priset på skogsprodukter stigit, låter man sig angeläget vara att väl vårda skogen, hvadan man ock för sådant ändamal sörjer för återsädd och verkställer plantering langt mer än förr. I detta afseende hafva vi inom Elfsborgs län kunnat uträtta ganska mycket, tack vare den energi, länets ärade höfding visat för att sätta saken i gång, och det anslag, som landstinget frikostigt lemnat. Jag tror mig der-

för kunna säga, att vi icke skola lemna sämre skog efter oss än man gjorde för 30 år sedan.

Jag skall icke längre upptaga Kammarens tid, utan slutar nu med att yrka bifall till Utskottets förslag.

Om lagstiftning till förekommande af skogs-fördelse.
(Forts.)

Herr Hæggström: Herr Talman! Jag vill lyssna till herrarnes rop på proposition och lofvar därför att icke länge upptaga tiden.

Det var Herr Liss Olof Larsson, som uppkallade mig. Han sjöng samma visa som Utskottet och klagade högeligen öfver den stora olägenhet som skulle uppkomma, derest, på sätt blifvit föreslaget, lagstiftningen ingrepe i den enskildes verksamhet. Det förvånar mig att höra sådant tal från honom, ty jag kan aldrig erinra mig att han klagat öfver att husbehofsbränningen borttogs, hvarigenom starkt ingrepp gjordes i den enskildes hushållning; och jag tror att ingen varit mer belåten öfver det förbud, som i detta fall kom till stånd, än just den ärade dalarepresentanten. Vidare, när man bragt å bane förslag om inskränkning af rättigheten att försälja vin och maldrycker, så har knappast någon större förkämpe härför funnits än Herr Liss Olof Larsson. Men nu, när det är fråga om att skydda våra skogar mot en ohejdad skogssköfving, nu vill han ingenting göra, utan anser att ödeläggelsen bör få fortgå huru obehindradt som helst.

Utskottet talar om de stora vådor, som den föreslagna lagstiftningsåtgärden skulle medföra, och säger på sid. 7 i betänkandet bland andra lustiga skäl, som det skulle vara roligt att få handskas med, om icke herrarne voro så otålige, följande: »Då lagstiftningen väl beträdd ett så ömtåligt område, som den enskilda eganderättens, straffar detta ofta sig sjelft derigenom, att de mest svårlösta frågor uppstå vid de meddelade lagbudens tillämpning».

Utskottet hade väl bort anföra något enda exempel härför, men så har ej skett. Hvarför har man ansett sig böra förbjuda husbehofsbränningen, hvarför eger man rätt att sätta en person, som icke sköter sig, under förmyndare? Är icke detta inskränkingar i den enskildes fria verksamhet, som lika väl som den, hvarom här är fråga, kunna anses vådliga eller farliga? Att det icke är väl bestådt med skogshandteringen i vårt land, det behöfver man icke resa långt för att komma under fund med.

En reservant har sagt, att Herr Bergströms förslag vore ett moderat sådant, ja, jag anser det så moderat att det nästan kan liknas vid »hvita plåstret», men då något är bättre än intet, så kommer jag för principens skull att med min röst biträda reservanternas förslag. Jag vet mycket väl att Första Kammararen, såsom äfven var att vänta, antagit Utskottets afstyrkande hemställan; men jag vågar hoppas att Andra Kammararen skall besinna sakens vikt och genom voteringen gifva en opinionsyttring för att något behöfver göras gent emot det nu rådande missbruket i fråga om skogshushållningen.

Jag yrkar således bifall till reservanternas förslag.

Häruti förenade sig Herr *L. Jönsson*.

Herr Nils Petersson: Jag vill endast i korthet besvara några talares invändningar.

Om lag-
stiftning till
förekommande
af skogs-
förödelse.
(Forts.)

Herr Schenström började ganska vackert, men slutade icke så bra, att jag kan förena mig med honom.

Herr Johannes Jonson sade, att han inom Utskottet icke förr än vid tiden för reservationers aflemnande kunde få reda på hvad Herr Bergströms m. fl. reservation skulle komma att innehålla, men att han i annat fall kanske äfven reserverat sig. Ja, icke är det väl mitt fel, ty samma förslag var upptaget i motionen. Herr Dickson anser att vi måste så hushålla med skogen, att den kan blifva en inkomstkälla äfven för våra efterkommande. Och hvad beträffar den af talaren framhållna jämförelsen, att om man reglementerade för den enskilde i fråga om skogshushållningen, så borde man äfven göra det i afseende å jordbruket. Ja, det torde kunna hända att det blir nödvändigt, om man t. ex. för att under ett år eller par få en utmärkt skörd, hittar på och använder såsom drifvande medel någon syra eller annat ämne, som derefter beröfvar jorden all växtkraft under många år, t. ex. ett halft sekel. Skulle herrarne vilja tillåta något sådant?

Herr Magnus Jonsson har också sökt gifva mig en lex, då han påstod att jag var öfverdrifven. Men hvilken är icke det ibland, och talaren sjelf är det ofta i hög grad. Han nämnde äfven om att jag yttrat, att jag i trakten omkring Falun icke på tre mils afstånd från jernvägen kunnat upptäcka något synnerligt skogsstånd. Hvad denna sak beträffar, så omtalades för mig af flere der bosatte personer, att så är förhållandet, och sjelf såg jag stora sträckor med kala berg utan all skogbeklädnad. Jag tager alltså icke något tillbaka af hvad jag härom yttrade. Vidare yttrade han, att jag såg spöken på ljusa dagen, då jag talade om skogsbrist; men jag frågar den värde talaren, om han icke sjelf ser spöken, då han kan motsätta sig ett så obetydligt skydd, som det reservanternas förslag innebär, ty, hvad mitt eget förslag angår, har jag ju icke så mycket hållit derpå. Således tror jag att spöksynerna förekomma mera på motsatta sidan än på min.

Herr Liss Olof Larsson tyckte också, att jag gjorde mig skyldig till öfverdrifter, men jag får tillägna honom så väl som Magnus Jonsson samma vitsord; åtminstone äro vi i det fallet lika goda. Men då han talade om, att det var maskar, som förstört skogen i hans hemtrakt, så tillåter jag mig undra, om icke dessa maskar voro *dalkarlar*. Vidare varnade han för förslaget antagande, därför att man kunde se hvarifrån detsamma erhöll understöd. Visserligen tillhör jag ett parti i denna Kammare, men jag är dock långt ifrån att vilja fränkänna mina motståndare allt begrepp om rätt och billighet, och ser jag att de vilja vara med om hvad jag anser riktigt, är jag den förste att lemna dem mitt erkännande. I sammanhang härned far jag också säga, att af det håll, hvarifrån motståndet kommer i denna fråga, kan man också draga sina slutsatser.

Herr Liss Olof Larsson talade också mycket om frihet och förmynderskap, och detta veta vi är gamla slagord i en fråga som denna. För min del tror jag, att den *lagbundna* friheten är bäst egnad för oss svenskar, och jag får upprigtigt säga, att om en sådan lagbunden frihet funnits långt för detta, hade det varit det bästa för vår skogshushållning. Detta är min bestämda öfvertygelse, som icke låter pruta med sig.

Herr Sven Andreasson förklarade att han gerna ville vara med om skyldighet att verkställa skogsplantering; det var icke något förmynderskap, menade han. För min del inser jag icke, hvarför icke äfven detta skulle vara förmynderskap; men då man gör sig grön och icke vill antaga ett förslag, då duga alla skäl.

Då jag icke fått något understöd för min motion, vill jag ej yrka bifall till densamma, men ehuru Första Kammaren redan afslagit reservanternas förslag, anhåller jag, att denna Kammare, i likhet med hvad den 1874 beslöt, bifaller detta senare förslag, och jag framställer härom yrkande under förhoppning att frågan icke måtte falla, utan en kommande riksdag upptages af kraftigare händer. Ehuru jag icke ser någon af regeringens ledamöter närvarande, uttalar jag den förhoppningen, att regeringen måtte med det snaraste taga saken om hand och föra den till en lycklig lösning.

Herr Sven Nilsson: Jag märker herrarnes otålighet och skall således icke yttra många ord i frågan, helst den genom Första Kammarens bifall till Utskottets hemställan redan är fallen, och vidare ordande således icke tjenar mycket till; men jag vill dock, i motsats med ett par föregående talare, för min del uttala den förhoppning, att denna Kammare skall bifalla Utskottets förslag. Jag anser nemligen, att en lag sådan som här föreslagna skulle alltför djupt ingripa i den enskilda eganderätten. Jag har vid denna riksdag ett par gånger hört från upsalabanken uttalas sats, som möjligen den teoretiska statsrättsläran uppställer, men som jag för min del icke kan gilla. Särskildt uttalade Herr Rydin i dag en sats, som jag något förundrade mig öfver.

Han sade att det här icke var fråga om något ingrepp i den enskildes eganderätt, utan blott i hans dispositionsrätt; men jag frågar honom om han på allvar kan försvara ett sådant påstående, eller om icke inskränkningar i depositionsrätten kunna göras på det sätt, att eganderätten deraf lider. Äfven om man icke går särdeles långt i inskränkning af dispositionsrätten, måste väl deraf i alla fall följa en inskränkning i eganderätten, och det är således, enligt min uppfattning, ett bestämdt ingrepp i eganderätten, som skulle komma att ske, om man antog det förslag som nu föreligger.

En talare nämnde om, huru som enligt 1734 års lag jordegaren icke hade fri dispositionsrätt öfver sin skog, och att denna dispositionsrätt sedermera tillkom jordegaren som gengäld deraf, att bönderna gingo in på den så kallade säkerhetsakten. I så fall kan jag icke förstå annat än att den tidens jordegare bättre förstodo att uppskatta friheten för sig och sin egendom — om de gjorde en så stor uppoffring för att vinna en sådan frihet — än den nuvarande tidens jordegare skulle göra det, i fall vi skulle antaga ett sådant förslag som nu föreligger. Jag kan icke se annat än att vi, om så sker, skola föras tillbaka till en lagstiftning, som för århundraden sedan funnits och för befrielse från hvilken våra fäder kämpat och med stora uppoffringar vunnit. Hvad åter beträffar att lägga frågan i landtstingets händer och sålunda göra den till en ortfråga — hvarigenom olika lagar skulle gälla för olika delar af landet — så skulle det vara att föra oss tillbaka till de gamla landskapslagarne, som man för århundraden sedan

Om lagstiftning till förekommande af skogsförödelse.
(Forts.)

Om lagstiftning till förekommande af skogsförödelse.
(Forts.)

efter allvarliga strider afskaffat, och hvilka vår tid åter skulle införa. Mine herrar! är det lämpligt att i vår tid stifta sådana lagar för vårt land? Är det icke att upplifva antiqvariska lagstiftningar, som gå i en reaktionär rigtning, hvarigenom vi förspilla en frihet, som våra fäder ädelmodigt tillkämpat oss, och i stället underkasta oss godtyckliga myndigheters tvång? Jag kan ej förstå annat och yrkar därför bifall till Utskottets förslag.

Herr Ola Andersson i Burlöf: Jag vet allt för väl att, sedan frågan genom Första Kammarrens beslut fallit och sedan denna Kammare i 3¹/₂ timmar diskuterat densamma, det icke är värt att tillägga mycket. Men jag är fullt öfvertygad att frågan är af den vigt att, äfven då hon fallit i Första Kammarren, denna Kammare noga bör betänka, hvilket beslut den skall fatta. Jag förbiser icke att ett förslag sådant som det, hvilket motionären påyrkat och reservanten till en del tillstyrkt, skulle utgöra ett ingrepp, icke i den enskildes eganderätt, utan i den enskildes frihet, hvilken för mig är lika så dyrbar som den är för någon. Men vi böra komma i häg, att summan af de enskildes väl är lika med det allmänna bästa, och ehuru jag anser att statsmakterna böra bevaka det ena så väl som det andra, gäller dock det allmänna för mig högst. Jag är ock öfvertygad om att ett ingrepp i den enskildes frihet i det fall, hvarom nu är fråga, är behöfligt, emedan denna frihet, såsom den hittills brukats, ej befrämjat det allmännas väl. Jag har blott med dessa ord velat säga, att jag hyser sympatier för motionen. Dock skulle jag, i fall det nu hade varit möjligt att lösa frågan i den deri angifna rigtningen, hafva velat påyrka att ur reservantens förslag uteslutes hvad som afser ingrepp i den enskildes frihet i afseende på afverkningen, och jag skulle således velat stanna vid att man ålägger den enskilde skogsegaren att ovilkorligen sörja för skogens återväxt samt full kontroll häröfver.

Jag tror att detta skulle hafva mycket godt med sig och anser att man på den grund skulle kunnat förena meningarne ungefär i den rigtning, som 1874 års beslut i Första Kammarren angaf. Det förundrar mig därför att Första Kammarren nu helt och hållit afslagit saken. 1874 talade man knapp om afslag, och det voterades mellan bifall till Utskottets förslag och bifall till Herr de Marés m. fl:s reservation, hvarvid voteringen utföll till förmån för den senare.

Utskottet har i sitt afstyrkande utlåtande andragit ett skäl, som är ganska vanligt och utan tvifvel i många fall berättigadt, nemligen att frågan behöfver en större utredning än en enskild motionär kunnat åstadkomma. Men jag anser att äfven Utskottet brutit i den utredning, som det varit skyldigt att lemna Kammarren, enär Utskottet endast mycket obetydligt talat om, huru frågan förut behandlats.

Jag skall i det afseende bedja att få nämna att 1868 års komité, hvars arbete dock hufvudsakligen afsåg de norrländska förhållandena, afgaf ett ganska vidlyftigt och beaktansvärdt betänkande i ämnet. Vidare har Landtbruksakademien och åtskilliga andra myndigheter, såsom Skogsstyrelsen, yttrat sig öfver frågan, dervid Landtbruksakademien afgjort tillstyrkt att lagstiftningen skulle ingripa med fordran att skogsegaren borde sörja för skogens återväxt. Slutligen hafva 19 hushäll-

ningssällskap och 12 landsting uttalat sig i samma syfte, hvarefter en Kongl. proposition vid 1874 års riksdag behandlades af ett för ändamålet tillsatt Särskildt Utskott. Detta allt tror jag bevisar att frågan ej saknar utredning och att inom landet finnes en önskan att något göres i denna sak, likasom jag tror att alla dessa myndigheter och korporationer, som uttalat sig i frågan, icke äro obekanta med dithörande förhållanden.

Såsom saken nu står skall jag ej tillåta mig framställa något yrkande i den riktning jag antydt; men i valet mellan Utskottets afstyrkande förslag och reservantens kommer jag att rösta för det senare.

Herr Sandwall: För att icke åstadkomma splittring, och enär det af mig befarade missbruket kanske kan förekommas genom det i § 1 införda ordet »nödig» framför ordet »beteshage», afstår jag från mitt yrkande.

Härmed var öfverläggningen slutad. Sedan Herr Sandwall nu frånträdtt sitt särskilda yrkande, gaf Herr Talmannen propositioner, i enlighet med öfriga meningar som förekommit, dels på bifall till Utskottets hemställan, dels på afslag å denna hemställan och bifall i stället till det förslag, Herr Bergström i sin hithörande reservation framställt, dels ock på återremiss; och fann Herr Talmannen den förstnämnda propositionen vara med öfvervägande ja besvarad. Votering blef begärd samt företogs, sedan till kontraposition antagits yrkandet på bifall till reservantens förslag, enligt en nu uppsatt och af Kammaren godkänd omröstningsproposition, lydande sålunda:

Den, som bifaller hvad Lag-Utskottet hemställt i Utlåtandet N:o 24, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kammaren, med afslag å Utskottets hemställan, godkänt det förslag till lagstiftning i förevarande afseende, som uti Herr Axel Bergströms vid utlåtandet fogade reservation framstälts.

Omsöstningen utföll med 84 ja mot 93 nej; varande alltså beslut fattadt i öfverensstämmelse med nej-propositionens innehåll.

§ 4.

Föredrogs och bifölls Lag-Utskottets Utlåtande N:o 25, i anledning af väckt motion om utarbetande af förslag till ny legostadga.

*Om lag-
stiftning till
förekommande
af skogs-
förödelse.
(Forts.)*

§ 5.

Till bordläggning anmäldes:

Stats-Utskottets Utlåtanden:

N:o 37, angående ifrågsatta förändringar inom riksdagshuset samt åtgärder för förbättrande af luftvexlingen i Kamrarnes plenisalar; och

N:o 38, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition om ändring i villkoren för återbetalning af det till Kinda kanals aktiebolag beviljade statslån m. m.;

Lag-Utskottets Utlåtanden:

N:o 26 i anledning af dels Kongl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående skyldighet för ny egare af jord att svara för utflyttningsbidrag m. m., som vid laga skifte blifvit bestämdt, dels ock enskild motion i ämnet; och

N:o 27, i anledning af väckta motioner om ändrad lagstiftning angående patent; samt

Andra Kammarens Andra Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 3 (i samlingen N:o 7) angående aflåtande af underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t i fråga om anbringande af elektrisk belysning i Kongl. Biblioteket.

§ 6.

Justerades protokollsutdrag.

§ 7.

Herr *O. Melin* erhöll ledighet från riksdagsgörömlen under 6 dagar från och med morgondagen.

Kammaren ledamöter åtskildes kl. $\frac{3}{4}$ 3 e. m.

In fidem

H. A. Kolmodin.